M. TURHAN TAN'IN
Müessesemiz tarafından çıkarılan en son eserleri
Hurrem Sultan 150 Kr.
Kadın Avcısı 100 »
Tarihî Musahabeler 75 »
CUMHURIYET MATBAASI

Cumhuriyet

İSTANBUL — CAĞALOĞLU
Telgraf ve mektub adresi: Cumhuriyet, İstanbul - Posta kutusu: İstanbul No. 246
Telefon: Başmuharrir: 22366. Tahrir heyeti: 24298. İdare ve Matbaa kısmı: 24299 - 24290

17 nci yıl sayı: 5989

Cumartesi 12 Nisan 1941

İDARİ

Muharib devletlerde harb masrafları
Yazan: T. H. Çarıklı
Üçüncü sahifemizde

Uyanık olalım!

Bir tedbir etrafında

Hükûmet tedbirlerini artıksız eksiksiz en hakikî mahiyetlerile anlamak ve bu yolda en ufak bir yanlışlığa bile yer bırakmamak şart ve icabında da bilenin bilmiyeni tenvir etmesi vatanî bir vazifedir.

Bu harbin patlak verdiği on dokuz aydanberi değil, zuhuru ihtimali belirdiği iki yıldanberi hükûmetimiz günün birinde emniyet ve selâmetimizin müdafaası zorunda kalınılabileceğini düşünerek ona göre de tedbirlerini almağa başlamıştı. O günden bugüne kadar bu tedbirler üzerinde her gün artan, fakat telâşa asla yer vermiyen bir dikkat ve itina ile ısrar edildiğini hepimiz göregeldik. Hükûmetimizin şimdiye kadar almış olduğu tedbirlerin bir listesini yapmağa kalkışsak onların cümlesini tamamen bu küçük hasredeceğimiz Cumhuriyet'in beş altı sayısında hulâsa edebileceğimiz şüphesizdir.

Umumî hayatımızı alâkadar etmek hususunda derece derece hepsi ehemmiyetli olan bu tedbirlerin niçin alınmış ve alınmakta olduğunu elbette çok zeki ve hassas Türk halkı pek iyi bilir: Biz harbin haricinde kalmak kabilinden samimî olmaklığımıza rağmen harb bir gün gelip bize de bulaşabilir. Hazırlıklı bulunmak lâzımdır. Ve harbi bize bulaşmaktan menetmenin en müessir çarelerinden biri de harbe hazır olmak hususunda tam tedbirli bulunmaktan ibarettir.

Çok zeki ve çok hassas Türk halkı yalnız hükûmetimizin almakta devam ettiği tedbirleri değil, elbette onların delâlet ettiği mana ve maksadları da pek iyi takdir ediyor, ve cümlesi vatan davası etrafında toplanan bütün bu *temkinli* gayretlerde azamî itimad ve emniyetle hükûmetin ve Millî Şefin etrafında her gün daha kuvvetli bir yekparelik arzediyor. Bu hal, mubarek vatanın muhtemel her tehlikeye karşı müdafaasında hükûmetle milletin tam ve kâmil birliğinin ifadesidir.

Ancak dikkat ederek hükûmet tedbirlerini artıksız eksiksiz en hakiki mahiyetlerile anlamak ve bu yolda en ufak yanlışlığa bile yer bırakmamak şart ve icabında bilenin bilmiyeni tenvir etmesi vatanî bir vazifedir. İstanbul ve Trakya havalisinde oturan vatandaşların bilhassa burada işleri güçleri olmıyanlardan arzu edenlerin devlet vasıtalarile Anadolu dahilinde isteyecekleri yere nakilleri için gösterilen kolaylık, bunun tamamen temkinli olan şeklinden de açıkça anlaşıldığı üzere, acele bir hicrete işareti değil, belki sadece sırasında ve zamanında alınmış bir ihtiyat tedbiridir. Müstacel bir zaruret olsa hükûmet bu iş için verdiği tebliğde söylediği gibi bu kolaylıktan «arzu edenlerin» istifade edeceklerini ilânla iktifa etmez, belki kat'î bir tahliye kanunun tatbikına geçerdi. Ortada böyle bir şey yoktur. Sadece her hal ve ihtimale karşı kendilerini buralarda mühim işleri olmıyanlardan isteyenlerin Anadolu dahilinde muvafık görecekleri yerlere gitmeleri münasib olacağı ifade edilmiş bulunmaktadır.

Bunda anlaşılmıyacak bir taraf var mı? İstanbul ve Trakyada kalmaları zarurî olmıyan vatandaşların bir müddet için buralarda beyhude kalabalık etmemeleri elbette kendileri için de, memleket için de faydalıdır. Nitekim hükûmet tedbirinin kolaylığından istifade etmek üzere birçok vatandaşların muhacaatî de vaki olmuştur. Âlâ. Bunlar vasıtaların haiz olduğu imkânlar nisbetinde sıra ile hiç telâşsız istedikleri yerlere nakledilmişlerdir. Böylelikle daha kolay yaşayacakları yerlere varmış bulunurlarken buralarda aralarında kesafet nisbetinde iaşeyi ve hayat serbestliğini kolaylaştırmış da olacaklardır.

Hükûmet tedbirinde hiç telâş yoktur. Çünkü hakikaten telâşa yer yoktur. Fakat tedbir tam yerindedir. Onun

YUNUS NADİ

(Arkası sahife 5 sütun 3 te

Yalan haberlere kendinizi kaptırmayın

Uydurma rivayetleri daima reddediniz, yalnız hükûmetin tebliğlerine, Ankara radyosunun ve gazetelerin neşriyatına itimad ediniz.

Dünyanın, içinde bulunduğumuz bu buhranlı zamanında, bilâ istisna her vatandaşa düşen esaslı ve büyük bir vazife var: Uyanık olmak. Fakat bu tabiri basmakalıp bir tekerleme gibi bellemekten elbette hiç bir fayda hasıl olmaz.

Uyanık olmanın ruhu bir kelime ile her şeyden şüphe etmek, hiç bir şeye kolayca inanmamaktır. Bu sırada memleket dahilinde ve hususile karışık muhitleri çok olan İstanbulumuzda kulaktan kulağa namütenahi havadisler duyuluyor. Bunları kim uydurur ve ne maksadlarla uydurur? Burasını düşünerek kafa yormaya lüzum görmüyoruz.

Yalnız memleketin içini heyecana vermek, halkı endişeye hatta -neden olmasın- evvelâ lüzumsuz sevince ve sonra sukutu hayale düşürmek vatanımız için fena maksadlara âlet olanların meçhul olmıyan gayelerindendir.

Bu itibarla size ne çeşid olursa olsun gelip havadis veren bedava muhbirlere şöyle bir bakıp soğukkanlılığınızı muhafaza ediniz:

— Bir şey varsa yarın gazetemde okurum, diye omuz silkiniz!

Düşününüz ki sizin hayatınızdan mes'ul olanlar daima vazife başındadırlar. Bunlar sizden saklanmıyacak şeyleri olduğu gibi bildiriyorlar. Saklanacak olanlar ise zaten millî sırdır ki onun ciddiyetle muhafazasına gene biz mecburuz. Doğru haberi, yalnız devletin radyosundan, ajansından ve gazetelerden takib ediniz. Size bu membaların vermediği havadislerden bahsedenlere mim koyunuz. Yalan muhbirliği devam ederse zabıtaya haber vermek sizin için vatan borcu olur. Çünkü size bu uydurmaları tekrar eden, bilerek bilmiyerek millî birliği sarsmağa çalışan bozguncudur.

Bilhassa İstanbulda her gün, birbirini takiben, pek çok gazeteler çıkıyor. Ankara radyosu günün muhtelif saatlerinde neşriyat yapıyor. Bunlar haricinde duyacağımız her şayianın mutlaka propaganda olduğuna inanınız ve dinlemeyiniz.

Dinlerseniz yavaş yavaş alışırsınız. Ve farkında bile olmadan düşmanın gayesine hizmet etmiş olursunuz.

Uyanık olunuz!

Örfî İdare Komutanı

Deniz ve kara yollarile Anadoluya nakle talib olan halkın nakil işlerini muntazam başarabilmek yolunda matlûb inzıbatı temin için alınmış tedbirlere riayetini isteyen tebliği tekrar ediyor.

İstanbul 11 (a.a.) — Örfî İdare Komutanlığından tebliğ edilmiştir:

1 — Örfî idare altına alınmış olan mıntakada İstanbul, Kırklareli, Edirne, Tekirdağ ve Çanakkale vilâyetleri muhterem halkından gerek şimendiferle ve gerekse deniz-yolile ve nüfus başına meccanen taşınacak elli kilo eşyalarile birlikte Anadoluya geçmek istiyenler hakkında hükûmetimizin kararı, vilâyetleri tarafından gazetelerle veya münasib vasıtalarla ilân edilmektedir.

2 — İşbu nakil işlerini muntazam bir şekilde başarabilmek için alınacak tedbirler de ayni suretle ilân edilecektir.

3 — Matlub intizam ve inzıbatı temin zımnında muhterem halkımızın işbu ilânlarda bildirilecek esaslara tamamen riyaet etmelerini bilhassa rica ederim.

Örfî İdare Komutanı Korgeneral
A. R. Artunkal

Vilâyette yapılan toplantı

Dün sabah vilâyette Vali ve Belediye reisi Lûtfi Kırdarın başkanlığında vali muavinleri, kaymakamlardan ve diğer

(Arkası sahife 5 sütun 2 de)

Her Alman askeri darbesinden sonra, komşularından biraz toprak ilhak etmeğe alışan Macaristan kıt'aları beş altı ay evvel Transilvanyaya da böyle girmişlerdi

Macar ordusu da Yugoslavyaya hücum etti!

Amiral Horti sebeb olarak artık Yugoslavyanın mevcud olmadığını ileri sürüyor

Londra «Bu alçakça taarruz, son hesab gününde affedilmiyecektir» diyor

Budapeşte 11 (a.a.) — Macar ajansı bildiriyor:

Kral Naibi Horthy, Macar milletine hitaben bir beyanname neşrederek, 1918 de Macaristandan ayrılan Yugoslav arazisinde yaşayan Macar halkını anarşiden siyanet için Macar ordusuna emir vermiş olduğunu bildirmiştir. Macar ordusunun hareketi, Macaristanın istikbalde kendisile sulh halinde yaşamak istediği Sırb milletine mütevecih değildir.

Hortiye göre artık Yugoslavya yokmuş!

Budapeşte 11 (a.a.) — Bütün gazeteler Amiral Horthy'nin beyannamesine en büyük yeri vermektedir. Amiral Horthy diyor ki:

«Macaristan ancak Yugoslavya Macar topraklarına karşı hava hücumu yaptıktan sonra müdafaa tedbirleri almıştır. Hırvat liderleri tarafından Hırvat istiklâlinin ilân edilmesini memnuni-

(Arkası sahife 5 sütun 5 te

Bütün Yugoslav kuvvetleri cenubda toplanıyor

Almanlar bütün zorlamalarına rağmen Kaçanik boğazını geçemediler

İtalyanların da Karaormanlara yaptıkları dört şiddetli tarruz büyük zayiatla tardedildi

Nevyork 11 (a.a.) — Tass:

Nevyork Times gazetesine göre, Avusturya hududundan ve Gratzdan Sava ve Drava vadileri boyunca ilerlemekte olan iki Alman kolu bugün Zağreb - Liubliana hattına ve şarkta daha uzağa varmışlardır. Rumanya hududundaki Vrsacdan ilerleyen Alman kolu Belgradın banliyösüne varmıştır.

Yugoslavyanın doğu - cenubundaki vaziyet istikrar kesbetmiştir. Almanlar Kocanik boğazından geçmeğe muvaffak olamamışlardır. Yugoslav kıt'aları mevzilerini muhafazaya muvaffak oldukları takdirde Üskübdeki Alman üslerini tehdid edeceklerdir.

İtalyanların Alman kıt'alarile birleşmek üzere Karaorman boğazını geçmek için yaptıkları dört teşebbüs akim kalmıştır. İtalyanlar büyük zayiat vermişlerdir.

Birinci ve dördüncü Yugoslav orduları plân mucibince Novisad ve Zağ-

(Arkası sahife 5 sütun 6 da

Vardar boyunda

Almanlar dün İngiliz ordusile karşılaştılar

Olemp dağlarında muharebe başlamak üzere

İngiliz hava taarruzları Alman zırhlı fırkalarına müthiş zayiat verdiriyor

Rupel kalesi hâlâ mukavemet ediyor - Selânikin bütün askerî tesisatı yıkıldı

Atina 11 (a.a.) — Yunanistandaki İngiliz umumî karargâhının bu gün neşredilen tebliği:

Şimalî Yunanistanda ilerleyen Alman kıt'aları, dün, İngiliz ve İmparatorluk kuvvetlerile temasa gelmişlerdir.

Şarkî Makedonyada vaziyet karışıktır. Fakat vaziyetin bariz vas-

(Arkası sahife 5 sütun 4 te

HARB VAZİYETİ

Selânik - Ohri cephesinde

Bu yeni müdafaa hattında İngiliz - Yunan ordusuna düşen vazife anudane mukavemet etmektir.

Karada en mühim harb cephesi, geçen pazar günündenberi Balkanlardır. Burada, geçen pazar sabahı, Alman ordusu, Yunanistana ve Yugoslavyaya karşı taarruza geçmiştir. Alman ordusu, daima tatbik edegeldiği bir usulü bu

(Arkası sahife 5 sütun 3 te

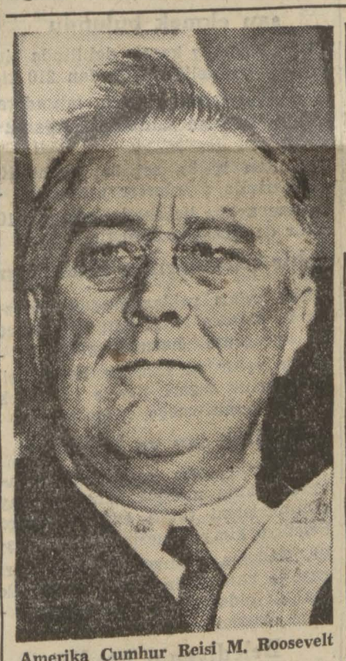

Amerika Cumhur Reisi M. Roosevelt

AMERİKA

Kızıldeniz ile Süveyşi gemilerine açtı

Amerikan sularında bulunan Fransız gemilerinin musaderesi muhtemel

Vaşington 11 (a.a.) — Reisicumhur Ruzvelt bugün gazeteciler konferansında Kızıldenizle Aden körfezini Amerikan vapurlarına tekrar açtığını bildirmiştir.

Reisicumhur demiştir ki:

«— Amerikan vapurları Kızıldenizde Süveyş kanalına kadar gitmeğe mezun

(Arkası sahife 5 sütun 7 de

Kral Aleksandr'ı öldürenler

Alman işgali altında bir hırvat hükûmeti kurdular

Daha bir hafta evvel Yugoslav birliğine yemin eden Dr. Maçek de... Hırvatları yeni hükûmete itaate davet ediyor

Kral Aleksandr'ın katilleri olan Ustaşi partisinin reisi Paveliç

Bratislava 11 (a.a.)— D.N.B. ajansı bildiriyor:

General Ziato Kvatornik dün saat 6,15 te Zagreb radyosu ile müstakil Hırvat devletinin kurulduğunu ilân etmiş ve kendisinin bu devletin reisliğini deruhde ettiğini bildirmiştir.

General bu münasebetle söylediği

(Arkası sahife 5 sütun 2 de)

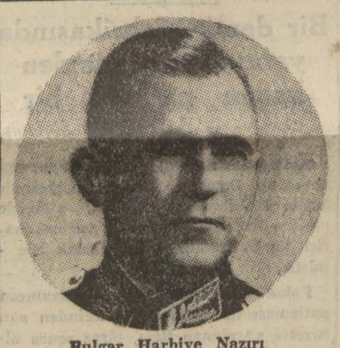

Bulgar Harbiye Nazırı General Daskalof

Berline göre Bulgar-Alman orduları

Türk sınırından geri çekiliyor

Bulgaristan bir taraftan da fevkalâde ihtiyat tedbirleri almaktadır

Berlin 11 (a.a.) — Bir hususî muhabir bildiriyor:

İyi haber alan Berlin mahfillerinde, Bulgar kıt'alarının Türk hududundan çok büyük bir mesafede geriye çekileceği temin edilmektedir. Trakyada

(Arkası sahife 5 sütun 6 da)

Moskovadan sert sesler çoğalıyor

Kızılordu gazetesinin sistemli neşriyatı

" Yeni şartlar içinde Sovyet-Yugoslav muahedesi daha büyük bir ehemmiyet almaktadır „

Moskova 11 (a.a.) — Sovyet ordusunun naşiri efkârı olan Krasnaja Svesda gazetesi Avrupa vaziyetini gözden geçirerek yazdığı bir makalede yeni Yugoslav - Sovyet muahedesi hakkında şu mütaleayı yürütmektedir:

«Sovyetler Birliği beynelmilel ta-

(Arkası sahife 5 sütun 7 de

Almanlarla İngiliz ve Yunan ve Alman - Yugoslav orduları arasında asıl kat'i muharebelere sahne olacak dağlık mıntakaları gösterir harita

Mütemadiyen Yunan limanlarına ihrac edilmekte olan İngiliz ordularına mensub makineli teşekküllerden bir sahra bataryası hareket halinde

Birkaç söz

Vatandaşın mukaddes vazifesi

Bir yerde salgın halinde bir hastalık çıktığı zaman, bunu önlemek için bir takım tedbirler alınır. Bu tedbirleri, ferdî ve içtimaî olarak ikiye ayırabiliriz. Cemiyeti temsil eden otorite, bazı şeylerin yapılmasını yasak etmekle beraber, bazı kaidelere riayet hususunda da ferdlere emirler verir. Salgın halinde hastalık var, demekle herkes mutlaka hastalığa tutulacak değildir. Fakat tehlikeyi en az zararlı bir şekilde atlatabilmek, şüphesiz tefsirlere ve kaidelere ferdlerin azamî uygunluğu ile mümkündür.

Bir harb tehlikesi sıralarında da devlet bir takım tedbirler alır. Bunlardan maksad umumiyetle şudur: Mümkünse harbi, mümkün değilse düşmanı defetmek.

Taarruz niyeti olmıyan bir devlet için memleketi harbe sokmamak izahına ihtiyaç duyulmıyan gayet tabii bir istektir. Fakat her şeye rağmen harb milli hududlardan içeri sokulmaya kalkarsa, onu kabul ederek yurdu her ne pahasına olursa olsun müdafaaya çalışmak da o kadar tabii ve izahına lüzum görülmiyen bir vazifedir.

Memleketin başına harb ateşini yaklaştırmamak ve buna imkân hasıl olamadığı takdirde yurdu korumak maksadile devlet icab eden tedbirleri alırken, her ferd bu esaslı bir kaç kaideye riayetle mükelleftir. Burada genc, ihtiyar, hasta, alil gibi bir takım farklar gözetmek manasız olur. Çünkü bunlar öyle kaidelerdir ki, vücudleri, yaş, cinsiyet ve kabiliyet nispetleri mevzuubahs olmaksızın ayni derecede alâkadar eder:

Milletin bir parçası olduğumuzu unutmamak. Büyük «bütün» karşısında şahsî hiçliğimizi tam mânasile idrak etmek. Vakti geldiği zaman topluluk uğrunda vücudümüz harcanır veya bir kazaya kurban giderse bundan cemiyetin hiç bir şey kaybetmiyeceğini, bilâkis icabında çok şeyler kazanacağını bilmek. Herkesten az hakkımız olduğuna ve herkesten ziyade vazifelerle yüklü bulunduğumuza inanmak, nizam ve disipline perçinlenmiş gibi bağlanmak.

Kendini vatandaş bilen ferd, bu kaideleri âyet gibi ezberlemelidir.

N.

Dil ve edebiyat davası

Istılahlarda bocalayış

Yazan: **İsmail Habib**

Canlı dil kendisine kabul ettirilmek istenen çiy kelimeleri reddedince bu iş bırakıldı. Fakat orada bırakılan ıstılahlar da devam ediyor. Canlı dil ki anonim ve gayrişahsidir, ıstılahlar ki ferdler tarafından vazolunur, orada yapılamıyan burada yapılamaz mı? İyi ama ıstılahların çoğu dilden mayalandığı gibi baştan ferdî olan ıstılahların mühim kısmı da zamanla dile mal olarak ferdilikten çıkar. Istılahların canlı dilden haric kısımları ancak muhtelif ilim sahasında ihtısasa taallûk edenlerdir. Bunlar dalların uçları, fakat asıl gövde dilin içinde. Istılahlardaki iğrilik ucda yapılacak şeyi gövdeye de tatbikten ileri geliyor. Yani Papanın hakkile Kayserin hakkını ayıramamak.

Biz Avrupa rönesansına edebiyattan önce ıstılahlarla girdik. Edebiyatımızın Avrupadan aksettirdiği ilk iki mahsul, biri manzum biri mensur, ancak Tanzimatın ilânından yirmi sene sonra 1859 dadır: Biri Şinasinin muhtelif Fransız şairlerinden naklettiği «Tercümei manzume», diğeri Münif Paşanın Voltaire, Fénelon ve Fontenell'den tercüme ederek «Muhaveratı hikemiye» ismile neşrettiği felsefî diyaloglar. Halbuki tababet, riyaziye, tabiiye gibi ilim sahalarındaki ıstılahlara Tanzimatın ilânından yirmi otuz sene evvel başlandı. İlk ıstılahları bulup tedvin edenlerden Şanizade Ataullah Efendi, Mustafa Behçet Efendi, Hoca İshak Efendi gibi irfan velinimetlerimizin ölüm tarihleri, sırasile, 1826, 1833, 1836 dır. Evet ıstılah teceddüdünün edebiyat teceddüdüne karşı yarım asırlık bir kıdemi var.

Bir buçuk asırlık bir himmet manzarası gösteren ıstılahlarımızda feyz olan tarafla aksayan taraf nerede? Garbdan ilk ilim eserlerini nakledenler şarktan da medrese kültürile yetiştikleri için, islâm iskolâstik medeniyetinin zarurî icabı olarak, ıstılahları bulmak hususunda hep arabcaya müracaat ettiler. Fakat biz ki dıştan bu garb medeniyetini alıp içten kendimizi bularak hakikî rönesansımıza ermek yolundayız, mazinin iskolâstiğinde kalamazdık. Istılah için kaynağımız artık ve elbet sadece arabca olamaz. İlk esas; yeni ıstılahlar bulurken ve eskileri tasfiye ederken her şeyden önce türkçeye bakmak: Barsak varken «em'a», damar varken «şiryan», kemik varken «azım», kulak varken «semi'», kaya varken «suhur», dal varken «gusun»... Hayır, tıpkı canlı dilde olduğu gibi «güneş» dururken «hurşid» e, «afitab» a, «mihr» e nasıl lüzum yoksa ıstılahlarda da yok.

Buna mukabil canlı dilde tasrifimize giren kelimeler türkçe olduğu gibi ıstılahlarda da öyledir. Hesab yerine «aritmetik», hayır; o yalnız bir kelime değil: Hesablaşmak, hesabsızlık, hesab görmek, hesaba almak, hesab evrmek, hesaba katmak, hatta «ayvaz kasab hep bir hesab». Müdir, reis, hâkim, mahkeme, talebe, mekteb... Damarımızda kan gibi bunlar dilimizin içindedir.

Bazan bir ıstılah bir tarih heybeti taşır. «Mekteb» kelimesi Tanzimattan önceki eski zamanda yalnız «Mektebi Sibyan» diye mahella mektebleri için kullanılırdı. Çocuğun ilk yazıyı öğrenip Kur'anı ilk söktürdüğü yer. Tanzimat o kelimeyi mahalleden aldı, rüştiyeye, idadiye, ve darülfünuna çıkardı. «Mektebli», «medreseli» diyince gözümüzün önüne garblı şarklı iki ayrı kültürlü temsil eden iki tip gelir. Onun yerine «okul», hayır «mekteb» artık ne arabcadır, ne de kelimedir, orada bir bayrak gibi bir asırlık garblılaşma hamlemizin nuru dalgalanıyor.

Tam türkçeleşmemekle beraber münferid kaldıkları ve karşılıkları da olmadığı için devamlarında, mahzur değil, zaruret olan ıstılahlar. Tek kelimeden korkmamalı. Müselles, murabba, mustatil... diyince çocuğun gözü önüne onlar, manalarile değil, delâlet ettikleri şekillerle gelirler. Beşiktaş dediğimiz zaman hiç birimizin aklına «taştan bir beşik» gelmez. Güç olan «mustatil» değil onun yerine «dikey dörtgen» demektir. Hem yerleşmiş olanı zorla sökmek neye? «Mustatil» ı atarken yalnız bir kelimeyi değil bir buçuk asrı gömüyoruz.

Arabcadan çıkarılma ıstılahlar içinde en çekilmezleri müselsel terkibli olanlardı Gargaralı ve idgamlı terkibler: «Zu-kesire-tül-adla'». «Müselles müsavi-yüs-sâkeyn», hele «sol köprücük kemiğinin altı» yerine: «Azm-ı taht-ı terkuve-i eyser» demek. Bunlar şimdi değil çoktandır, sararıp hayatiyeti gitmiş yapraklar gibi sapır sapır döküldüler.

Istılahlarda bazan bir tek kelime bir sahife söyler. Meselâ hukukta bir mülkün tasarrufuna sahib olup da iradına malik olamamak bahsi. Bizim mecelleciler buna «rakabe» dediler. Bunun yerine «nu propriété» yi tercüme edip «çıplak mülkiyet» demek: Bu, türkçeye gitmek değil, madem ki «mülkiyet» kelimesi duruyor; manayı aydınlatmak da değil, madem ki icab eden hukukî izahat verilmeyince bundan da bir şey anlaşılmaz. Halbu ki «rakabe»: tonlarla kömürün sıkışıp bir katra elmas haline gelmesi gibi pırlantalaşan bir tekâsüftür.

Yalnız ıstılah olarak değil canlı dilde de yaşayan kelimelerimiz varken frenkçeye başvurmak: Ahenk yerine «harmoni», menfi yerine «negatif», muvazi yerine «paralel», hele terazi yerine «balans». Gene böyle kelimeler yerine türkçeyi tahrif ederek karşılık bulmak: Tespit yerine «saptamak», sıfıra müsavi yerine «sıfiramak» ve hele teneffüs yerine «solunmak». Solumakla teneffüsün ayrılığını neye düşünmeyiz. «Teneffüs» ü kaldırmak istiyorlarsa bari «nefes» i bırakaydılar Bu kelime ki tasrifimize girecek kadar türkçeleşti: Nefes almak, son nefesini vermek, nefesi kesilmek.

Bir de türkçe karşılık bulacağız diye ayni kelimeye ayrı ayrı mefhumları yüklemenin manası ne oluyor? Se composer «terekküb etmek» dir, buna «birleşmek» dedik. Peki, se combinir «imtizac etmek» dir, buna da «birleşmek»; s'unir «ittihad etmek», buna da «birleşmek». Fakat bu üç tane ayrı ayrı yemeği tek kabda yemektir. Rafta tabaklarım durup dururken bu beyhude fukaralık neye?

Ya melezleme türkçeler? İfade etmek yerine «öz beyanlamak». «İfade» yi atıyoruz da «beyan» neye kalıyor? Hele fransızca kelimelerin melezleştirilmesi: «Application» dan «eplikat», «exercice» den «eksey», «normal» den «nomal», «direction» dan «direket», «suite» den «süyüt». Bu melezleştirmeyi Greko - Lâtin kökünden kelimelere de şümullendirdik: Kilo yerine «bino», kilogram yerine «binogram», kilometre yerine «binometre»... İnsanın gözü önüne yarısı kız, yarısı küheylân esatirî mahlûklar geliyor!

Sonra türkçe karşılık bulacağız diye güdük kelimeler kullanmak: «Hülûl» yerine «gecişmek», halbuki hulûl bir yere nüfuz edip kalmaktır, nüfuz ettiği yerden geçip gitmek değil, «azamî», «asgarî» yerine «çogay», «azay», halbuki onlar çokluk ve azlık ifade etmezler, «en çok», «en az» manasına gelirler. Hele «sühunet» yerine «sıcaklık». Sühunet sıfırın üstündeki hareret derecelerile altındaki bürudet derecelerinin hepsine şamildir. Öyle geniş bir mefhumu «sıcaklık» la ifade edeyim derken kelimeyi yarı belinden kesmek.

Türkçe yeni lâhikalarla yeni ıstılahlar çıkarmak sistemi de aksayıp duruyor: Bir defa «ğ» lâhikası; «ağ, yağ, dağ, sağ» gibi pek mahdud ve tek heceli kelimelerde görülen yumuşak «ğ» müteaddid heceli kelimelerde ya büsbütün düşüyor, «yayla», «kışla», «tuzla» gibi. Yahud «k» harfine çevrilerek manası değişiyor, «yaylak», «kışlak» gibi. Halbuki yeni terimlerde bol bol kullanılan yumuşak «ğ» nin verdiği sese bakınız: Duyuğ, görüğ, işitiğ, kokuğ, katığ... Bir de «ey», «ay» lâhikaları var: Hesabda zarb yerine «çarpay», taksim yerine «böley», hendesede satıh yerine «yüzey». Sesler bin yılın ötesinden geliyor gibi uzak ve insanın içinde çok gerilere atılıyormuş gibi bir irkilti.

En çok bocalayış nispet lâhikalarında görülüyor. Dilimizin pek benimsediği «î» nispetine nedense garazımız var gibi. Halbuki onu hep ne tatlı tatlı kullanıyoruz: İlmî, fikrî, edebî, hissî, hayalî, cinsî, cinaî... Buna karşı üç nevi nispet edatını tutturmak için uğraşılmaktadır. Birincisi «l» lılar: Al, sal; el, sel. İyi ama bunların hangisi nerede kullanılacak? Bu hususta bir esas yok, yalnız gelişigüzellik var. Asabî yerine «sinirsel», fizikî yerine «fiziksel»; neye «sinirel», «fizikel» değil? Kıhfi yerine, «kafal», arzî yerine «yerel»; neye «kafsal», «yersel» değil? Kaide dildeki temellük tarzından çıkar. Dilde böyle bir temellük yok ki kaidesi çıksın.

İkincisi «ey», «ay»: Tecrübî=deney, amudî=dikey, ufkî=yatay. İyi ama biraz yukarıda gördük. Aynı edat isim yapmak için de kullanılıyor. «Çarpay» isim, «yatay» nispet. Yani ne deve, ne kuş. Hele «k» nispeti: Cebrî=cebrik, kutbî=kutbik ve bunun frenkçe kelimelere de tatbikı: Adedî yerine «numerik», halbuki fransızcanın «que» nispetini olduğu gibi alınca hiç te «numerik» gibi gülünc olmuyor: Pratik, sempatik, kübik, plâtonik, dinamik... Belli dil yapmacığı değil dobra dobra olmayı sevmektir. Buna erkeklik denir.

Peyami Safa «Cumhuriyet» deyken Greko - Lâtin cinsinden on tane ıstılahı karşılıklarının bulunamıyacağına misal diye ortaya atmıştı. İki türkçü ve çalışkan zat, Ali Ulvi ile doktor Şefik İbrahim, bu ıstılahların öz türkçe karşılığını bularak bir broşür neşrettiler. Niyetlerinin güzelliğile çektikleri emeği takdir etmemek mümkün değil. Fakat netice? «Libido» nun karşılığı «yaygın», yahud «kösnü». Osmanlıcası «şehveti şamile». Hayır Freud'ün felsefe ve sistemini bilen bunu o tek kelimeyle anlar, bilmiyen de, ister türkçe, ister osmanlıca, ister çini maçince olsun, hiç bir karşılıkla anlıyamaz. Istılahı böyle telâkki etmek malûmu meçhule götürmektir. «Vitamin» in türkçesi «dirim öz», yani hayat cevheri, birine her iki karşılığı söyle, onun vitamin demek olduğunu anlatmak için uzun uzun izah edeceksin. Fakat rast geldiğin kimseye «vitamin» i sor. Sana «meyva ye meyva» diyecek. Demek kelimenin karşılığı kelimenin kendisiymiş.

Tahsin Banguoğlunun büyük gürültüler koparan gramer taslağında yer yer karanlıkları yırtan ışıklar var, fakat toptan bakınca eserde, olmamış meyvalara mahsus, o kekrelik neden? Bu, en çok ıstılahlardan ileri geliyor: «Sâit», «sâmit» yerine «sesli», «sessiz, demek dururken «vokal» ve «konsanant» demek. İsim ve fiil yerine «nominal», «verbal». Hattâ bu cins kelimelerin tasrifleri: nominatif, akkozatif, lokatif, faktitif... Bunlara ıstılah denmez, tokmak derir İnsanın, yalnız gözüne ve kulağına değil, beyninin içine vuruyor.

Önümüzde ulaşmağa mecbur olduğumuz büyük bir hedef var: Medenî dillerin bütün mefhumlarına türkçede karşılık bulmak. Bu, mukaddes bir zirvedir. Oraya çıkınca ufuklarımız bütün san'at ve ilimleri kucaklıyacak, fakat oraya çıkmak için yapılmış veya önümüze açılmış yolları bırakıp fundalıkları yara yara yeni yollar açmağa çalışmakla vakit ve nakid kaybından başka ne kazanıyoruz?

Yapılmış yol: İsim, fiil, sıfat, zamir, malûm, meçhul, müspet, menfi... yerleşmiş ve alışılmış kelimeler mirasımızdır. Onlar sökülemez ve sökülmemeli. Uzatılacak yol: Yeni türkçeleri yeri boş kalan mefhumları karşılamak için kullanmak. «Şark» ve «garb» a karşı «doğu» ve «batı»; hayır ikisinin de ayrı ayrı rolleri var. Birinciler Asya ile Avrupayı, ikinciler güneşin doğuşile batışını anlatsınlar. Açılmış yol: Dinamo, anatomi, diyagram, grafik, metod, bakteri... Güzel, beynelmilel kelimeler olduğu gibi alınır. Fakat «anten» yerine «duyurga», «vantuz» yerine «çeken»... Asfalt yolu bırak, fundalıkta yol ara.

İsmail HABİB

MAARİFTE

19 mayısa hazırlık

Dün Vilâyette, Vali muavini Ahmed Kınıkın riyasetinde kaza kaymakamları, Maarif müdürü ve Beden terbiyesi müdürlüğü mümessilinin iştirakile bir toplantı yapılmıştır. Bu toplantıda 19 mayıs gençlik bayramı hakkında, evvelce hazırlanan programın tekemmülü için müzakerelere devam edilmiştir.

Ecnebi ve ekalliyet mekteblerinin imtihanı

Ecnebi ve ekalliyet mekteblerinde imtihan programları hazırlanmağa başlanmıştır. Maarif müdürlüğü, programların tanziminde gözönünde tutulması icab eden esasları, tespit ederek bu mekteblere göndermiştir. Diğer taraftan verilen karara göre, ecnebi liselerinden devlet imtihanlarına girmek istiyen erkek talebenin imtihanı Galatasaray lisesinde, kızlarınki de İstanbul Kız lisesinde yapılacaktır.

POLİSTE

İki otobüsçünün kavgası

Eyüb - Keresteciler hattında çalışan 3045 numaralı otobüs sahibi Mehmedle ayni hatta işliyen 3012 numaralı otobüs sahibi Abdullah, Eyüb durak yerinde nöbet meselesinden kavgaya tutuşmuşlardır.

Kavga esnasında Mehmed, eline geçirdiği irice bir taşla Abdullahı başından yaralamıştır Abdullah hastaneye kaldırılmış, Mehmed yakalanmıştır.

Bir manifaturacı Müddeiumumiliğe verildi

Mahmudpaşa caddesi 69/71 numarada manifaturacılık yapan Yasefin, Sirkecide Şahinpaşa otelinde misafir Nazım adında birine 55 kuruşa satılması lâzım gelen malı 75 kuruşa satmak istediği tertib edilen cürmü meşhudla tespit edilmiştir.

Yasef, hakkında tanzim edilen evrakla birlikte Müddeiumumiliğe teslim edilmiştir.

Şehir ve Memleket Haberleri

Şehir Meclisinin içtimaı

Kısa bir reis buhranını müteakıb yapılan toplantıda muhtelif meseleler görüşüldü

Şehir meclisi dün saat iki buçukta içtimaa davet edilmişti. Vali ve Belediye Reisi Lûtfi Kırdar mühim bir toplantıya riyaset ettiğinden, ikinci reis Necib Serdengeçti de hasta olduğundan ve ikinci reis vekili Faruk Dereli mahkemede bulunduğundan reis buhranı hasıl olmuş ve meclis toplanamamıştır. Nihayet saat dörtte ikinci reis vekilinin gelebilmesi üzerine içtima edilebilmiştir.

Büyükada ile Boğaziçi Anadolu yakası, Eyüb mıntakası nâzım plânlarile Cihangir, Ayaspaşa, Dolmabahçe ve civarı imar plânlarının tetkik ve tasdikı hakkındaki teklif ile tafsilât plânlarının yapılması için mütehassıs M. Prost'un bir müddet daha istihdamı hakkındaki teklif nafıa ve mülkiye encümenlerine, elektrik, tramvay, tünel işletmeleri 1940 blânço, kâr ve zarar hesabları hakkındaki teklifi de bütçe encümenine havale edilmiştir Bundan sonra sular idaresinin 1940 blânçosu hakkında tetkiki hesab encümeninin mazbatası okunarak idarenin bir senelik kâr ve masrafının mütevazin yani 1,789,478 lira olduğu anlaşılmıştır. Azadan Zahid «yani sular idaresi kâr etmemiş mi?» diye sormuş, sular müdürü de «hayır!» cevabını vermiştir.

Zahid tetkiki hesabat encümeninin vazifesinin yalnız kâğıd üzerinde hesabları tetkik etmekten ibaret olduğunu elektrik, tramvay idarelerinde olduğu gibi bu müesseseye de şehir meclisi namına birer murakıb tayinini istemiştir ve bu temennisi makama havale edilmiştir.

Süleymaniyede Besim Ömer caddesi adı verilecek olan yol hakkındaki mazbata okunurken azadan bazıları bu yolun eski isminin Takvimhane olup tarihî bir mahiyeti haiz olduğunu ileri sürmüsler ve başka bir sokak isminin General Besim Ömere izafesini istemişlerdir. Azadan Kâzım Şinasi de bu isme aynı zamanda General Besim Ömerin soyadının da ilâvesini taleb etmiştir. Cereyan eden müzakere neticesinde Besim Ömer isminin Takvimhane sokağının bir kısmına verildiğini asıl Takvimhane mahallinin eski isminin muhafaza edildiği anlaşılarak mazbata aynen kabul edilmiştir.

Berber dükkânları ve güzellik müesseseleri hakkında zabıtai belediye talimatnamesine madde ilâvesi hakkındaki komisyon mazbatası da tasvib edildikten sonra celseye bir müddet fasıla verilmiş ve ikinci celsede müstacelen müzakeresi taleb edilen 940 malî yılı bütçe kararnamesine bir madde ilâvesi hakkındaki teklif kabul edilerek toplantıya nihayet verilmiştir.

Haliç idaresine konulan haciz kaldırılıyor

Belediyenin Haliç idaresini Münakalât Vekâletine devretmek istediğini yazmıştık. Belediyenin bu idareden 700,000 liraya yakın bir alacağı vardır ve bu alacağından dolayı da evvelce Haliç şirketine haciz koydurmuştu. Münakalât Vekâleti idareyi hali hazırile almak istediğinden Belediyeye bu haczi refetmesini teklif etmiştir. Belediye de bunu şehir meclisine havale etmiştir. Meclisin dünkü toplantısında bu teklif kavanin encümenine gönderilmiştir.

Feci bir kaza

Bir demir fabrikasında yanlışlık yüzünden kazan patladı, bir amele öldü

Südlücede Karaağaç caddesinde 129 numaralı Demir Limited atelyesinde amele Kahramanoğlu Rıza, atelyede oksijen kaynağı yapılırken vazifesi harici karpit kazanını karıştırmak istemiştir.

Fakat anî surette karpit kazanının patlaması ile muhtelif yerlerinden ağır surette yaralanan Rıza, biraz sonra ölmüştür.

Yapılan tahkikatta, kazanın patlamasının Riaznın lüzumsuz müdahalesi neticesinde vukua geldiği ve kendi ölümüne sebebiyet verdiği anlaşılmıştır.

Kısa Haberler

★ Hayvanat Borsasının idare heyeti seçimi pazartesi Borsanın Sütlücedeki merkezinde yapılacaktır.

★ Tramvay kondüktörleri, halkın elindeki dantesiz kuruşları kabule başlamışlardır. İdare bunları toplıyarak Merkez Bankasına teslim edecektir.

Anneler!
Meme kesimi zamanı doktorun nezaret ve tavsiyesi altında bulunmadıkça çocuk için tehlikeli bir hayat dönümüdür!
Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Merkezi

Tıb Fakültesinin Ankaraya nakli

Fakülte dekanı dün akşam Vekâletle temasa gitti

Tıb Fakültesi dekanı Kemal Atay dün akşam Ankaraya gitmiştir. Ankarada kurulmakta olan Tıb Fakültesinin esasını teşkil etmek üzere, İstanbul Tıb Fakültesi talebesinin bir kısmının Ankaraya nakline karar verilmiş; bu hususta lâzım gelen hazırlıklara başlanmıştır.

Fakülte binası ikmal edilinciye kadar, önümüzdeki ders yılı tedrisatı, Yüksek Ziraat Enstitüsünde yapılacaktır. Buradaki tedrisata, şimdilik fakültenin ilk üç sınıfı iştirak edecektir. İcab eden ders levazımı da İstanbul Üniversitesinden götürülecektir.

Ticaret Vekilinin tetkikleri

Mümtaz Ökmen dün bilhassa petrol ve benzin işlerile meşgul oldu

Şehrimizde bulunan Ticaret Vekili Mümtaz Ökmen dün de öğle üzeri mıntaka ticaret müdürlüğüne gelmiş ve müdürlükte geç vakte kadar meşgul olmuştur.

Ticaret Vekili dün muhtelif işlerle uğraşmış ve muhtelif zevatı kabul etmiştir. Bu meyanda petrol ve benzin işlerile de meşgul olan Vekil, petrol ofisi umum müdüründen izahat almıştır. Akşamüzeri petrol kumpanyalarına bu hususta Vekâletin bazı direktifleri tebliğ olunmuştur.

İstanbul Belediyesinden de şehirde mevcud petrol ve benzin stokları hakkında Vekâletçe izahat istenmiştir.

Mümtaz Ökmen dün manifatura ithalât işi ile de alâkadar olmuş ve bu hususta manifatura ithalât tacirlerile görüşmüştür. Bu meyanda manifatura stokları vaziyeti de tetkik olunmuştur.

Ticaret Vekili dün İstanbul ticaret odasının muhtelif işleri üzerinde oda umumî kâtibi Cevad Düzenliden izahat almıştır. Fiat murakabe müdürü Mahmud Seyda, dış ticaret dairesi reis muavini Süreyya, hukuk işleri müdürü Ferid de Vekil tarafından kabul edilmiştir.

Akşamüzeri Vekil tiftik ve yapağı ihracat tacirlerinden bazılarile İngiltere ve Almanyaya yapılmakta olan ihracat üzerinde görüşmüştür.

MÜTEFERRİK

Adalardan ilâve bir vapur hareket ettirilecek

Devlet Denizyolları idaresi pazar günleri için Adalardan gece son bir posta ilâve etmeğe karar vermiştir. Bu posta saat 20,15 te Büyükada - dan hareketle bütün Adalara uğrıyarak Köprüye gelecektir.

Karabükte saç imal olunacak

Karabükte Türkiye demir ve çelik fabrikalarının gemi inşaiyesinde kullanılacak saçlardan imali takarrür etmiştir. Bu saçlara ihtiyac vardır.

Bulamadığı sevgilisine kavuşmak için...

Bir kadına 99 luk tesbihle büyü yaptırmaya kalkmış

Karagümrükte Sultan mahallesinde oturan Naciye, büyücülük yaptığı ve Asiye de, ona Fikri isminde birisini müşteri olarak getirdiği iddiasile yakalanmışlardır. Her ikisi de dün adliyeye sevkedilmiştir.

İddiaya göre, Fikri, bir kadın seviyormuş. Asiye delâletile Naciyeye müracaat ederek, sevdiği kadınla arasını bulmasını istemiştir. Naciye de buna 5 lira mukabilinde razı olarak, 99 luk tespih, nohud, ot, günlük, ödağacı vesaire ile büyü yapmıştır. Lâkin, Fikri sevdiği kadına kavuşamamış, büyü tesir etmeyince de, gitmiş, alâkadarlara şikâyette bulunmuştur.

Naciye ile Asiye, Sultanahmed birinci sulh ceza mahkemesinde sorguya çekilmişler ve cürümlerini inkâr etmişlerdir. Hâkim Reşid Nomer; ikametgâh sahibi olduklarından serbest bırakılmalarına karar vermiş, dosyayı müddeiumumiliğe geri göndermiştir. Tahkikata oraca devam olunacaktır. Suç sabit görülürse, dosya, asliye ceza mahkemesine verilerek muhakemeleri başlıyacaktır.

ŞEHİR İŞLERİ

Kadıköyünde 210 kilo noksan ekmek bulundu

Dün Kadıköy kazası dahilinde bir teftişte muhtelif fırınlardan 210 kilo noksan tartılı ekmek musadere edilmiş ve fırın sahibleri cezalandırılmıştır.

Bundan başka şehrin muhtelif semtlerinde seyrüsefer talimatnamesine aykırı harekette bulunan 10 şoför de tecziye edilmiştir.

Şehir sokaklarının sulanması

Yaz ayları yaklaştığından temizlik ve sulama işleri için Belediyece bir program hazırlnmıştır. Belediye şehir sokaklarını halkın şikâyetlerini asgarî hadde indirecek şekilde temizlemeğe çalışacaktır.

Mahlût çay ve kahveler

Fiat Murakabe komisyonu piyasadan aldığı mahlût kahve ve çay nümunelerini tahlil edilmek üzere Belediye kimyahanesine göndermiştir. Badema kahveciler sattıkları çay ve kahvelerin hangi madde ile mahlût olduğunu bir etiketle bunların üzerlerine yazacaklardır.

Belediyenin istediği malûmat

Belediye İktısad müdürlüğünün şehrimize gelen gıda maddelerinin umumi vaziyetleri hakkında bunların istihsal mıntakalarından malûmat almak suretile bir rapor hazırladığını yazmıştık. Bu maddelerden zeytinyağı hakkında Ege, koyun hakkında Şark ve peynir hakkında da Trakya vilâyetlerimizden malûmat istenilmiş ve bu malûmattan bir kısmı gönderilmiştir.

Küçük hikâye

Ekmek vesikası

Ahmed Hidayet

Geçen Büyük Harbin ortalarına doğru idi. Gülhane ve Sultanahmed parklarında bazan iki, bazan da üç, dört kişi dolaşırlardı. Yanlarında erkek gören olmamıştı. Kıyafetleri o zamanın modasına tıpatıp uygundu. Çarşaflarının pelerinleri uzun, belleri dar, eteklikleri köstekli idi. Enseden sıkılmış başın üstünde çifte peçe, biri geriye doğru atılmış, öteki öne doğru sarkardı. Fakat, o ince tül, çehrelerini gizleyecek yerde yanaklarının dolgunluğunu, gözlerinin parlaklığını, dudaklarının kızıllığını bir ibham perdesine bürüyerek onların güzelliklerine hulyalı bir ifade verirdi. Kardeş miydiler, arkadaş mıydılar, kimse bilmezdi. İçlerinden bir tanesi, yumuk yüzü, ruha saplanan bakışları, kıvrak endamile peşine o civarın bütün kibar delikanlılarını takar, cadde cadde, sokak sokak dolaştırırdı. Kulaktan kulağa evvelâ bir sır şeklinde fısıldanan ismini nihayet bir çokları öğrenmişti: Şaziye..

Açıkgöz ve her şeyi bilmek iddiasında bulunanlar onun hüviyetini de ifşa ediyorlardı: İaşe Nezaretinde bir umumî müdürün kızı imiş!

Şaziye, gezmeğe çıkar çıkmaz etrafında bir peteğe hücum eden arılar kadar perestişkârın toplanmasından çok defa gurur ve iftihar duyar, bazan da sıkılırdı Kimseye fazla yüz vermediği için vakıâ takibler onu taciz edecek bir şekle girmezdi ama, ne de olsa civcivli tavuk gibi kalabalık bir genc erkek kafilesinin ortasında dolaşmanın hoşuna gitmediği zamanlar da olurdu. Hele uzun saçlı, zayıf yüzlü on yedi, on sekizlik şair taslağı mekteb talebelerinin kalabalıkta avucuna manzum ilânıaşk mektubları sıkıştırmak istemelerine pek sinirlenirdi. Gündüz boş zamanlarında, geceleri yatağında:

— Şunlara ne yapsam da kendilerini bir dilenci gibi mahçup vaziyete düşürsem!

Diye düşünür, dururdu. Bir akşam babasının yazıhanesinin üstünde bir deste ekmek vesikası gözüne çarptı ve anide zihninin karanlık dehlizleri keskin bir ışıkla aydınlandı:

— Hah, dedi, buldum. Ben de bilmukabele onların avuçlarına bunlardan bir tane tutuştururum!

Halkın yüz dirhem ekmek için fırın kapılarında saatlerce beklediği o vakitler böyle bir kâğıd paraçsı ele geçirmek ve fazladan bir parça daha alabilmek, bazıları için büyük bir nimetti ama, kendi mektublarına karşılık olarak renkli ve kokulu bir zarf ümid edenlerin uğrayacakları hayal inkisarını siz tasavvur edin!

***

Şaziye bir gün dörtlük bir kafile ile yola çıkmıştı. Tam Üçler mahallesinden Sultanahmed meydanına sapılacak köşede peşlerine iki genc takıldı. Bunlardan bir tanesini çok iyi tanıyordu. Uzun boylu, kalın kaşlı, uzunca burunlu idi. Mütemadiyen ağzında âşıkane mısralar geveler dururdu. Şaziye kurduğu plânı ilk defa bu delikanlı üzerinde tatbik etmeğe karar verdi. Arkadaşlarından ayrılarak biraz geride kaldı. Koynundaki ekmek vesikası destesinden bir yaprak koparıp avcunun içine aldı. Gözlerini yere indirmiş, yüzünde alaycı bir tebessüm peyda olmuştu.

Tıbbiyeli Samih, bu hareketlerden sonsuz ümidlere düşmüş yavaş yavaş Şaziyenin yanına sokulmuştu. Genc kız, birden parmaklarının arasındaki kâğıd parçasını Samihin cür'etle uzanan eline teslim etmiş, sonra koşarak arkadaşlarına yetişmiş:

— Çocuklar, demişti. Karnıma müthiş bir sancı girdi. Siz isterseniz yolunuza devam edin, ben eve dönüyorum!

Diğer iki kız «San'atlar mektebi» nin sokağına sapıp gözden kaybolan Şaziyenin arkasından hayretle baka kalmışlardı.

***

Göğsünü şişirerek, koltuklarını kabartarak, dönen Samih'e arkadaşı:

— Bu ne şans dostum, herkesin uzaktan bir iltifatına bile nail olamadığı Şaziye Hanım sana bir mektub verdi ha.. Eh haydi bakalım, turnayı gözünden vurdun!

Dedi ve Muzaffer Romeo'nun omzundan başını uzatarak o iki elile açmağa çalıştığı kâğıda göz gezdirdi.

(Yüz dirhemlik ekmek vesikası).

Bir kişi için ve bir defa muteberdir.

İbarelerini okuyunca kahkahayı fırlattı.

Samih, donmuş gibi olduğu yerde saplandı, kaldı, Hiddetten yüzü kıpkırmızı olmuştu. Bir an onu parça parça edip sevgilisinin suratına atmak için gizli nazarlarla etrafına bakındı. İleride üç kız ağır adımlarla yürüyorlardı. Şaziye yoktu. O vakit titreyen parmaklarile cüzdanını cebinden çıkardı. Puslayı ihtimamla ikiye katlayıp içine yerleştirdi. Arkadaşı:

— Ne de olsa sevgilisinin bir hatırasıdır değil mi, dedi, saklamak lâzım!..

Samih hiç cevab vermedi. Dişlerini gıcırdatmak, dudaklarını kemirmekle iktifa etti.

***

Aradan geçen yirmi dört sene dünyanın manzarasını, memleketimizin vaziyetini ne kadar değiştirdise bu iki şahsiyetin hayatında da o kadar büyük inkılâblar yaptı. Şaziye, zengin bir tüccarla evlendi, İstanbulun yüksek tabakası arasında sevilen ve hürmet gören bir hanımefendi aldu. Samih, muvaffakiyeti, zaferi kadın etekleri peşinde koşarak ele geçirmek hevesini bir tarafa bıraktı, kendi mesleğinde aramağa koyuldu. Avrupadan dönünce üniversitede bir profesörlük kürsüsü işgal etti. Her gün kabinesinin intizar salonunu dolduran hastalardan bir kısmı ilk gelişte doktoru görmek imkânını bulamıyorlar, ziyaretlerini bir başka zamana talik etmek mecburiyetinde kalıyorlardı.

Şaziye hanımefendi de iki üç sene denberi çektiği rahatsızlık hakkında bir defa da Samih Hazıkın fikrini öğrenmek istemişti. Bereket versin evvelden randevü alıp geldiği için dönüp gidenlerin âkıbetine uğramamıştı.

Muayene odasından içeri girince birden irkildi. Bu boy, bu poz, bu hareketler ona çok eski zamana da aid olsa bir şeyler hatırlatıyordu. Vâkıâ profesörün resmini bir kaç defa gazetelerde, mecmualarda da görmüştü ama, o portre gözlerinin önünde maziye aid hiç bir hâdise, hiç bir vak'a canlandırmamıştı. Fakat şimdi.. Doktorun da onu tanıdığı, fakat belli etmek istemediği bakışlarındaki müstehzî ifadeden, dudaklarındaki şeytanî tebessümden pek açık anlaşılıyordu.

Samih Hazık, hastasını uzun uzun muayene ettikten sonra:

— Hanımefendi, dedi, endişe edilecek bir şey değil... Şimdi size bir ilâç yazacağım.. On beş gün kadar onu kullanın.. Emin olun bir şeyiniz kalmıyacak..

Önünde deste ile reçete kâğıdı durduğu halde, o Amerikan yazıhanenin küçük gözlerinden birini çekti. İçersinden mini mini bir pusla çıkardı. Üzerine bir şeyler karaladıktan sonra Şaziyeye uzattı.

Kadın kâğıdı eline alır almaz sarardı, titredi. Çünkü, tersini çevirir çevirmez üzerinde şu cümleleri okumuştu:

(Yüz dirhemlik ekmek vesikası).

Bir kişi için ve bir defa muteberdir.

Doktor, o anda sun'î br telâşla:

— Affedersiniz hanımefendi, diye atıldı, dalgınlıkla reçete kâğıdı yerine başka bir şey kullanmışım.. Mutlaka onu veriniz.. Çünkü o benim için kıymetli bir hatıradır. Size yenisini yazıyorum!.

HEM NALIN[A] MIHIN[A]

Yerinde bir ihti[yat] tedbiri

İstanbul, Kırklareli, Edirne, Te[kirda]ğı ve Çanakkale halkından Ana[dolu]ya geçmek isteyenlerin kara [ve de]niz yolu ile meccanen nakli ha[kkında] verilen karar, bir ihtiyat tedbiri[dir.] İdare komutanı Korgeneral Ali R[ıza Ar]tunkalın dünkü gazetelerde çıkan [beyanatında] liğinde de bildirildiği gibi, bu [tedbirin] iyi bir şekilde tetbikı için, halk[ın si]nirlerine hâkim olması ve sükû[nunu] muhafaza etmesi icab eder. Tehl[ike, he]yecan, hiç bir zaman fayda vermez... tahliye işinde faydalı olabilir. ... harb tedbiri değil; bir ihtiyat [tedbiri]dir. Harbin yurdumuzun kapısına [kadar] gelmiş olması ve bir tecavüze [uğra]yacağımıza dair elimizde ... bir sened bulunmaması, bizi, bu ... dafiî tedbirleri almağa sevket... Gerçi kahraman Türk ordusu ... rımızı beklemektedir. Ve ... hükümranlık haklarımız, yurdumuz ... tecavüze uğrarsa, bütün kudret... vetile dövüşecektir. Fakat ... harbi, yalnız cephede ordu ... muyor; bütün memleket, bilhassa ... duda yakın olan cephe gerisi ... cephede imiş gibi, harbe iştirak... lar. Vaziyet böyle olunca örfî ... takasına dahil yurd parçası... kesafetini azaltmak hususunda ... metçe alınan tedbir tamamile ... dir ve harb bize yaklaştığında ... nan muhtelif tedbirlerden ... gibi tedbirler, memleket te... radıktan sonra değil, böyle ... olmadan, vaktinde alınmak ... Bu lüzum, harbin başından ... lif milletlerin uğradıkları ... kat'î surette anlaşılmıştır.

Hükûmetin ve halkın en ... ması lâzım gelen şey, tedbir... birsizlik ve bu yüzden ... maktır. Çünkü iş işten geçtik... alınan tedbirler müessir ol... vermez, felâketi önleyemez... mıntakasındaki halk kesafeti... nın barış zamanında alınması... len bir millî müdafaa ihtiyat... duğu anlaşıldıktan sonra, ... fesi, bu tedbirin sükûn, ... karla tatbikı için hükûmete ... mektir. Bu da, zararlı bir ... yecana kapılmamakla mümkün...

Sinirlerine hâkim olduğunu ... kadar daima göstermiş olan ... bu tedbirin tatbikında da ... kanlılığı göstereceğine ... Türkün seciyesi telâş değil... Sinirlerimizin çelik gibi ol... terelim.

Bir ihracatçının ... mesi elinden ...

İzmir (Hususi) — ... muhalif olarak ihrac... mutların arasına aşağı... lamut koyan Simon Be... sının ihracat ruhsatna[mesi mah]keme kararile istirdad... Bu firma artık ihracat ... caktır.

İzmirde sıtma mü[cadelesi]

İzmir (Hususi) — ... bu sene geniş mikyasta ... cadelesi yapılacaktır. ... mücadelesine aid küçük ... kellefiyetinin, şehir ve ... da şamil olduğunu bildir... tarafta mücadele heyetle... dilecektir. Çiftlik, fabrika... mekteb sahibleri ve ... yanlarında çalışanlara ... kinin dağıtacaklardır. ... zuunda muntazaman ... redilecektir.

Bursa Merinos ko[yunu] sergisi

Bursa (Hususi) — ... merinos koyunu yetiştir... vik için devletin her sene ... tiği sergilerden biri ... Atıcılar meydanında ... serginin açılışında Vali ... müfettişimiz, Merinos ... müfettişile ziraatçiler, ... nı ve kalabalık bir ... lesi hazır bulunmuştur. ... koç ve koyunların ... kûmetçe para mükâfat... muştur.

Valimiz Refik Koraltan ... müfettişimiz Zühtü ... lü ve şehirli bütün ... ayrı ayrı konuşmuşlar, ... yununun temin ettiği ... bahsetmişlerdir. Yetiştir... lattıklarına göre, merinos ... diğer koyunlardan gerek ... rek yapağı itibarile bir ... ha fazla verimlidir. ... nos yapağısı, diğer ... pağısından fiatça ... için çok daha kârlıdır. ... noslara iyi bakılmak lâzım ... tedir.

Mersinde mekteblile[rin ara]sında bir müsabaka

Mersin (Hususi) — ... okul kız ve erkek talebesi ... tertib edilen atış müsabakaları ... ticelenmiştir. Müsabakada ... rincilikten yedinciliğe ... dereceyi kız talebeler ... muvaffak olmuştur. Bu ... le atış poligonunda ... mükâfat tevzii merasimi ... lerin mükâfatı alay komu... rafından verilmiş ve ... rik edilmiştir.

CUMHURİYE[T]
Nüshası 5 kuruştur
Abone şeraiti Türkiye için
Senelik 1400 Kr.
Altı aylık 750
Üç aylık 400
Bir aylık 150

Dikkat
Gazetemize gönderilen evrak ve ... neşredilsin edilmesin iade edil[mez ve] ... kaybolmasından mes'uliyet kabul [edilmez.]

SON HABERLER

Siyasî İcmal

Macaristanın Yugoslavyayı arkadan vurması

Kont Teleki gibi asil bir Macarı intihara sevkeden bir Alman talebi vardı. O da, Yugoslavyayı Alman tecavüzüne uğradığı sırada arkasından vurmaktı. Kont Teleki buna razı olmadı ve kendi canına kıymayı tercih etti. Çünkü, Yugoslavya ile ebedi bir dostluk muahedesi imzalamıştı ve Macaristanın Yugoslavya ile harb yolile halledeceği bir meselesi yoktu. Gerçi Yugoslavyada bir Macar ekalliyeti vardı. Fakat bu Macar ekalliyetinin de bir şikâyeti yoktu ve Yugoslavlarla birlikte iyi yaşamakta idi. Macar ekalliyetini korumak bahanesile Yugoslavyaya karşı taarruza geçmek ve onu arkasından vurmak, şerefsiz bir hareketti. Ve Macar milleti gibi asil ve şerefli bir millet bunu kabul edemezdi. Kont Teleki Macar milletinin şeref ve haysiyetini temsil eden bir sima olduğu için bu yoldaki Alman teklifini reddedememek karşısında kanını kendi elile dökerek bu işi protesto etti.

Ne yazık ki Kont Teleki'nin yerine gelenler Alman tazyikı karşısında aynı hareketi edemediler ve tazyika boyun eğmeyi tercih ederek Yugoslavyayı, Almanya ve İtalya ile harbettiği sırada ona karşı silâh kaldırmayı göze aldılar.

Macar milleti, muhakkak ki bu hareketi isteye isteye yapmamıştır. Buna imkân yoktur. Fakat Macar milleti bu maceraya sürüklenmiştir ve Macarlar Almanyadan daha fena bir muameleye maruz kalmamak, belki Almanya tarafından ilhak olunmamak için Yugoslavyaya karşı hareketi kerhen kabul etmişlerdir.

Bu vaziyet, bir tereddi alâmetidir ve Macarların bu tereddiye âlet olmaları beklenmezdi. Belki Macarlardan da Yugoslavlar gibi bu tereddiye karşı gelmeleri beklenirdi. Fakat maalesef emrivaki bu mahiyettedir ve Macaristan kahir bir iradenin karşısında kendi iradesini kaybetmiştir. Nitekim ondan çok daha büyük bir millet olan İtalyan milleti de aynı vaziyettedir. Ve İtalyan milleti de, Macar milleti gibi, kendi iradesini kaybetmiştir.

İtalya nerede?

Almanya, Balkanlara iniyor ve Balkanlarda ilerleyor. Çünkü İtalyayı kurtarmak isteyor ve İtalya Arnavudluktaki dört yüz bin askerinin denize dökülmekten, yahud teslim olmaktan kurtulmasını, Almanyanın imdadından bekleyor.

Almanya, Libyada harbediyor ve İtalyanın teslim ettiği Libyayı kurtarmak için uğraşıyor.

Almanya, Sicilyada yerleşmiştir ve burada tayyare karargâhları kurmuştur.

Almanya Oniki adaya girmiştir ve tayyarelerini buraya da yerleştirmiştir. O halde İtalya nerede? Eritrede mi? Fakat orada İtalyadan eser kalmadı! Habeşistanda mı? Fakat İtalya burada da görünmedi. Ve mütemadiyen teslim oldu. O halde İtalya, yalnız ana topraklarında mı?

Fakat burada da Mihverin bir kolu olan İtalyayı bulmak çok güçtür. Çünkü buradaki İtalyan milleti de mukadderatını kuvvetli bir Almanyaya bağladığı gündenberi, kendini düşürmekten ve zayıflatmaktan başka bir şey yapmadığını, Balkanlarda ilerleyen, Libyanın müdafaasını üzerine alan Almanların İtalyaya bir hayrı dokunmıyacağını anlamış ve bütün mukadderata hâkim olduğunu tebarüz ettiren bir vaziyet almıştır. Bu yüzden İtalyan milletinin bu hareketi mezbuhane mahiyettedir ve tuttuğu siyasetin kendisine fayda değil hüsran getireceğini iyi bilmenin verdiği fütur ile hareket eden bir milletin hareketidir.

***

Almanya, bu yolu tutmakla dost ve müttefik diye güvendiği milletleri kendi aleyhine çevirmeğe başlamıştır.

Fransada:

Vişi hükûmeti de Fransızların Hür Fransaya iltihakını menetmek için şiddetli tedbirler almıştır. Bu da Fransız milletinin hakikî temayüllerine muhalif olan ve hakikî Fransaya ihanet eden bir harekettir. Bu hareketin de Alman tazyikile vuku bulduğu şüphe götürmez. Fakat bu tazyik de Fransızları ancak isyana teşvik edecek ve onlara selâmetin ancak öbür tarafa iltihakta olduğunu gösterecektir. Milletlerin arzularına aykırı bir yola zorlandıkları bu devir her halde milletlerin topyekûn isyanile ve bu isyanın topyekûn zaferile neticelenecektir.

Ömer Rıza DOĞRUL

Subayların terfii

Yeni hükümleri ihtiva eden kanun lâyihası Meclise geldi

Ankara 11 (Telefonla) — Ordu subaylar heyetinin terfiine aid kanunu tadil eden 3342 sayılı kanunun birinci maddesi değiştirilmektedir. Bu maddeye Millî Müdafaa encümenince verilen şekle göre, «hiç bir subay mensub olduğu sınıfın kıt'asında rütbesine aid asgarî müddetin lâakal üçte biri kadar bilfiil hizmet etmedikçe terfi edemez Bu müddetler kurmay subayları için harbde hasıl olacak ihtiyaca göre baş komutanlıkça lüzumu kadar azaltılabilir. Teğmen ve üsteğmen rütbesinde olan havacı subayların terfileri için rütbelerine mahsus asgarî müddetin hesabında kara ve hava sınıfları kıt'alarında yapacakları hizmet müddetleri - nin mecmuu bilfiil kıt'a hizmetinden sayılır. Sıhhî raporlarla veya mektebce tasdik edilen gayretine rağmen uçuculuk ve makinistlikteki istidadsızlığı dolayısile hava sınıfından başka sınıfa nakledilenler bu sınıftaki terfi şartlarını tamamladıktan sonra emsali hem nasıbları terfi tarihinden muteberen terfi ettirirler. Sınıfında kadro mucibince rütbesinin mukabili kıt'a bulunmıyan subayların terfileri mafevklerinden alacakları sicilleri üzerine yapılır.» Maddede Harb Akademisi, ve yüksek levazım mektebi tahsilinde bulunan subaylarla, kurmay stajiyerleri, alelûmum muavin sınıflar mensubları, mütehassıs tabib, ve kimyagerler, sanayii harbiye ve harita sınıfı mensublarının kıt'a hizmetleri ve terfileri hakkında da hükümler bulunmaktadır.

Yedek subaylara dair muaddel kanun mer'iyete girdi

Ankara 11 (Telefonla) — Yedek subay ve askerî memurlar hakkındaki kanunun muaddel 3 üncü maddesine bazı hükümler ilâve eden kanunla icabında hava haber verme teşkilâtı dahilinde hizmete çağırılabilecek eşhas hakkındaki 3502 sayılı kanuna ek kanun bu günkü Resmî Gazete ile neşrolunarak meriyete konuldu.

Fransız gençliği de Gaulle'le barabe

Vichy hükûmeti bunu itiraf ediyor ve millî kuvvetlere iltihak edenleri korkutmak istiyor

Vişi 11 (a.a.) — Mareşal Petain'in hususî kaleminden tebliğ edilmiştir:

«Mareşalın Fransız birliği hakkındaki son nutku yabancı gazetelerde çok çeşidli ve ekseriyet itibarile tahrikâmiz tefsirlere yol açmıştır. Bizzat Fransız matbuatının dahi nutkun hakikî manasını anlamamış olduğu görülmektedir. Meselenin ruhundan uzaklaştırılmaması münasib olur.. Bu tahrikât dahilî siyaset sahasında hiç bir tehlike arzetmemektedir. Fakat Fransızların ve bilhassa propagandaya aldanarak işgal altındaki mıntakada Alman makamlarına karşı gizli hareketlere girişen ve yahud eski General de Gaulle'ün adam kaydeden ajanlarının vâdlerine kanan genc Fransızların şahsî mukadderatları için hal böyle değildir. Filhakika her gün bir çok sandallar Normandya ve Bretonya sahillerinden İngiliz limanlarına harekete teşebbüs etmektedir Her gün İspanyadaki konsoloslarımıza işgal altındaki mıntakadan, hattâ memnu mıntakadan gelen gönüllü gencler müracaat etmektedir. Genc Fransızlar bu suretle enerjilerini ispat etmekte iseler de aldanmakta ,daha doğrusu aldatılmaktadırlar. Fransız hükûmeti Alman makamları tarafından tevkif ve mahkûm edilen genclerin bazılarını affettirmek için müdahale etmiştir. Bizzat Mareşal genc üniversite ve kolej talebelerini idam sahpasından kurtarmak için birçok defalar ısrar mecburiyetinde kalmış ve şimdiye kadar ricaları is'af da edilmiştir.

Bu kabil af talebleri nihayetsiz bir surette müsaid bir kabule mazhar olmıyacaktır. Buna binaen hükûmet Fransızların ayrılık merkezlerine muhaceretine nihayet vermek için şiddetli tedbirler almağa karar vermiştir. Netice Mareşala karşı, onun eserine karşı hareket edilmiş bulunuyor. Mareşal, Fransızları yurdun aleyhine dönebilecek bir propagandadan çevirmek suretile bizzat Fransızları kendilerine karşı müdafaa etmekte, onları Fransa için çok kıymetli olan bir kanın tekrar dökülmesi tehlikesini gösteren neticesiz teşebbüslere karşı müteyakkız davranmağa davet eylemektedir.»

Avam Kamarası tatil

Londra 11 (a.a.) — Avam Kamarası paskalya münasebetile faaliyetini tatil etmiştir.

Sovyetler Almanyaya maden yağı verecekler

Moskova 11 (a.a.) — Stefani: Alman iktısadî komisyonu, Almanyaya bir milyon ton madenî yağ gönderilmesini temin eden mukaveleyi Moskovada imzalamıştır.

Afrikada hava harekâtı kızıştı

İngiliz tayyareleri geniş faaliyetle Libyadaki Alman - İtalyan kuvvetlerini tahrib ediyorlar

Kahire 11 (a.a.) — İngiliz hava karargâhı tebliği: Sirenaik'te, tayyarelerimiz düşman kıtaat tahaşşüdlerile hava meydanlarını fasılasız bir surette bombardımana devam etmişlerdir. Dernede avcı filomuz yerde 111 modelinde 6 Heinkel tayyaresile markası tespit edilmiyen diğer iki tayyare tahrib etmiştir. Ayni mıntakada 52 modelinde bir Junker tayyaresi alevler içinde düşürülmüştür.

Gazala bölgesinde bir otomobil nakliye kolu mitralyöz ateşine tutulmuş, en az sekiz düşman kamyonu tahrib edilmiştir.

Akroma bölgesinde başka düşman nakliyeleri de imha edilmiştir.

Habeşistanda

Nairobi 11 (a.a.) — Hava kuvvetlerinin bugün neşredilen tebliği:

Siasciamanna civarındaki hava meydanına yapılan bir akında cenub Afrikası tayyareleri İtalyan hava kuvvetlerine bir darbe daha indirmişlerdir. İniş meydanında düşmanın beş bombardıman tayyaresi görülmüş, bunlardan dördü tamamen yakılarak, beşincisi de hasara uğratılmıştır.

Adis-Ababa sarayına Negüs'ün bayrağı çekildi

Adisababa 11 (a.a.) — İmparator sarayına cumartesi günü Habeş İmparatorunun bayrağı halkın alkışları arasında çekilmiştir.

Alman tebliği

Berlin 11 (a.a.) — Alman tebliği: Libyada, Alman - İtalyan kıt'aları, Derneyi aldıktan sonra mağlûb düşmanı takibde devam eylemektedir. Alman ve İtalyan Stuka tayyareleri, bir çok defa Tobruk civarında İngiliz kıtaları tahaşşüdlerini ve bu liman tesisatını bombardıman etmişlerdir. Alman hava dafi bataryaları Hurricane tipinde bir İngiliz avcısını düşürmüşlerdir.

İtalyan tebliği

Roma 11 (a.a.) — Tebliğ: Sirenaik'te düşman şark istikametinde takibe devam edilmektedir. Aynî zamanda iğtinam edilen büyük miktarda harb malzemesinin ve alınan esirlerin toplanmasına çalışılmaktadır. Esirler arasında ordu kumandanı Neame da bulunmaktadır.

Alman hava kuvvetlerine mensub teşekküller Tobruk limanında liman tesisatına ve demirli gemilere isabetler kaydetmişlerdir. İtalyan ve Alman Picchiatell ve Stukas teşekkülleri Tobruk civarında düşman kıt'alarının toplu bir halde bulundukları yerleri bombardıman etmişlerdir.

İrakla veteriner mukavelesi

Ankara 11 (Telefonla) — Irakla aramızda Bağdadda akid ve imza edilen veteriner mukavelesinin tasdiki hakkındaki lâyiha Meclis ruznamesine alındı.

İktısadî meseleler

Muharib devletlerde harb masrafları

Yazan : T. H. Çarıklı

Eğer muharib devletler altın esasına dayanan klâsik para sistemine sadık kalarak harb masraflarını görmek mecburiyetinde kalmış olsalardı en zenginleri bile bu ağır yüke üç aydan fazla mukavemet edemezdi. Fakat geçen Büyük Harbde gürülmüştür ki hiç bir muharib devlet malî müşküller yüzünden harbe nihayet vermek zaruretini hissetmemiş ve silâhı elinden bırakmamıştır. Fikir ve hedefleri gibi bu yolda da müracaat etmek mecburiyetinde kaldıkları tedbirler birbirinden gayet farklı olan Mihver devletlerile demokrasileri ayrı ayrı mütalea etmek icab eder.

__Almanya:__ Malî ve iktısadî bakımdan bugün dünyanın içinde bulunduğu harb 1 eylûl 1939 tarihinde değil 1 eylûl 1936 tarihinde başlamıştır.

O gün Hitler Nurenmeberg kongresinde bütün dünyaya karşı bu günkü harbi hazırlayan dört senelik otarşi ve silâhlanma plânını ilân etmişti. Bu tarihten itibaren bu plânla bütün Alman sanayii seferber edilmiş ve tam randımanla çalışmağa başlamıştır.

Almanyanın harb hazırlığı için 90 milyar mark sarfettiğini Hitlerin Polonya ordularına saldırdığı gün söylediği nutuktan öğreniyoruz. Almanya yeni altın ve millî tasarruf bakımından fakir bir devletin bu kadar muazzam bir masrafın altından nasıl kalkabildiğini kısaca hulâsa edelim:

Almanya harbe hazırlanmak için diğer memleketlerin müracaat edebileceklari tabiî vasıtalardan mahrumdu: Çünkü, markın iflâsı neticesinde hemen hemen sıfıra inen Alman millî tasarrufu devletinin yapacağı bir dahilî istikraza cevab verecek vaziyette değildi. Hariçten kredi bulmak meselesi ise bu memleket için mevzuu bahs olamazdı. Çünkü: Almanyaya para verebilecek kabiliyette olan zengin devletlerin hiç birisi muazzam bir harb makinesinin kendi aleyhlerine, kendi paralarile doğmasına razı olamazlardı.

Enflâsyon ise memleket dahilinde çok acı hatıralar bırakmıştı. Devletin bu çareye baş vurması dahilî sebebler yüzünden imkânsızdı.

Binaenaleyh Almanya için Harbi Umumide müracaat etmek mecburiyetinde kaldığı sisteme müracaat etmekten başka çıkar yol yoktu. Oto - finansman adı verilen bu sistemin esası şudur:

Devlet kredi açtırmak istediği bankalara bir miktar kısa vadeli ve az faizli hazine bonosu verir. Ve bu bonoları iskonto eden bankalar bilânçolarının matlûbunda gösterirler ve bu matlûba karşılık devlete bir hesabı cari açarlar.

Görülüyor ki bu sistemde para krediyi değil, kredi parayı doğurmuştur. Fakat iş bu kadarla bitmiş değildir. Bu makinenin yeniden işleyebilmesi için hükûmetin bankalardaki hazine bonolarını geri çekmesi lâzımdır. Bunun için ise hemen her üç veya altı ayda bir tekrarlanan ve adına emprunt de consolidation denilen, ve bu çok kısa vadeli bonoları uzun vadeli borçlara tebdil eden istikrazlar yapılır. Bu istikrazların muvafık olması için bir çok çarelere baş vurulmuştur. Kısaca bu çareler, devletin kredi piyasasını tamamile kontrolu altına alarak hususî müesseseleri piyasadan kovması, anonim şirketlerin yaptığı kârların muayyen bir miktarından fazlasının mecburî olarak yatırılması gibi ikinci derecede tedbirlerdir. Bu şekilde makine ilânihaye işleyebilir. Devlet borçları ise her gün bir parça daha artmaktadır. Fakat memleket dahilinde ayni zamanda, bu kredi enflâsyonu iktısadî bir faaliyet vücude getirmiş ve binnetice devletin varidatı da artmıştır.

__Demokrasiler:__ Almanyanın bu iktısadî ve askerî seferberliği karşısında demokrat memleketler her gün bir parça daha yaklaşmakta olan tehlikeyi farketmekte pek geç kalmıyarak 1936 dan itibaren yavaş yavaş harbe hazırlanmağa başladılar.

Fakat bu memleketlerde harbe takaddüm eden senelerde baş vurulan çareler Almanya ve İtalyada olduğu gibi baş döndürücü cezrî tedbirler değil tabiî malî tedbirlerdi. İlk olarak İngiltere ve Fransa dahilî istikrazlarla beslenecek fevkalâde harb bütçeleri hazırlandı ve fevkalâde vergiler ihdas edildi. Fakat bu tedbirlerle demokrasiler bütün malî kaynaklarını harb yolunda istimal etmiş değillerdi. Bu memleketlerde hâlâ sulh imkânlarının mevcudiyetine inananlar vardı.

Artık bir hakikat olan harb malî ve içtimaî büyük fedakârlıklar istiyordu. Yalnız 35 bin tonluk bir zırhlının bütün toplarının bir anda patlaması milyonlarca franga maloluyordu. Seferber hale getirilen muazzam orduların iaşe ve teçhizat masraflarını milyarlarla hesab etmek lâzımdı.

Bize son gelen rakamlardan İngilterenin günde 12 - 13 milyon sterling sarfettiğini öğreniyoruz. Senede milyarlara baliğ olacak bu masrafa yarı tedbirlerle karşı koymak imkânsız bir iştir.

Binaenaleyh demokrasiler için de artık muazzam harb makinesinin işlemesi ve tam randımanla çalışması zamanı gelmiş bulunuyordu. İngiltere hükûmeti bütçesinin zenginliğine, merkez bankasındaki büyük altın stokuna rağmen muazzam yekûnlar tutan harb masraflarını karşılayabilmek için fevkalâde tedbirler almak mecburiyetinde kalmıştır.

Bu tedbirler şunlardır:

1 — Daha harb başladığı gün, bir kanunla, İngilterede mecburî tedavül usulü mevkii mer'iyete girmiştir. Bu şekilde devlet ve merkez bankasındaki altın stokunu nazarı itibara almadan ihtiyacı nispetinde, bilhassa memleket dahilindeki ihtiyaçlarını temin için kendisine lâzım olan kâğıd parayı basmak imkânını bulmuştur. Pek tabiî tedavülde kâğıd paranın çoğalması millî para kıymeti için büyük bir tehlike teşkil edecek ve belki de büyük bir sefalet doğuracaktı. Fakat döviz ve emtia ithalât ve ihracatı devlet inhisarına verilerek sıkı bir kontrola tâbi tutulmuş ve dahilî piyasada fiatların gayri tabiî yükselmesine mâni olunarak bu tehlike tamamile bertaraf edilmiştir.

2 — Harb büyük bir âfettir.. Nihaî zafere ulaşmak için muharib milletler fevkalâde fedakârlıklara katlanmak mecburiyetindedirler. İngilterede bu muazzam harbin çok ağır masraflarını devlet lehine hafifletmek için en ağır vergiler ihdas edilmiş ve halktan azamî fedakârlık istenilmiştir. Bu vergiler içinde en şayanı dikkat olanı ve nispeti yüzde yüze kadar çıkan harbden mütevellid kârlar üzerine konulan fevkalâde vergilerdir. Fakat halktan istenilen büyük fedakârlığa mukabil devletin eline geçen para muazzam harb masraflarına nispeten gene çok cüz'i bir şeydir.

3 — Devlet, ecnebi memleketlerdeki yerleşmiş İngiliz sermayesinin esham ve tahvilâtını hâmillerden mecburî olarak satın almış ve toplamıştır. Bu şekilde İngiliz hükûmetinin eline yekûnu milyarlar tutan döviz geçmiştir. Bu dövizler bugün devletin dışarıdan getirtmek mecburiyetinde olduğu gıda ve iptidaî maddeler veya harb malzemesi mübayaalarında kullanılmaktadır.

4 — Harb finansmanında İngiltere hükûmetinin baş vurduğu en son çare dahilî ve haricî istikrazlardır.

A — Dahilî istikrazlar: Ekseriyetle kısa vadeli ve az faizli olan bu istikrazlar hazine bonoları şeklinde piyasaya arzedilmektedir. Ve bunlardan elde edilen hasılat hükûmetin yevmiye harb masraflarına sarfedilir. Bu bonoların vade hitamında tediyesi içinse geçen harbde olduğu gibi konsolidasyon istikrazları yapılmaktadır.

B — Haricî istikrazlar: Geçen harbde olduğu gibi bugün de İngiltere hariçten yapacağı mübayaa için kendisine lâzım olan krediyi bulmuştur. İngilizler evvelâ Amerikan piyasasında hususî müesseseler nezdinde kredi bulmuşlardır. Fakat İngiltere bu haricî kredi meselesinde yalnız kredi ile iktifa etmemiş Amerikanın mutlak yardımını da elde etmiştir.

Bütün Amerikan sanayiini İngiltere lehine seferber bir hale getiren Ruzvelt'in «Kiralama ve ödünç verme kanunu» maliye tarihinde misli görülmemiş bir yeniliktir. Bu kanun şimdiye kadar yapılan malî ve ticarî anlaşmaların özünü teşkil eden karşılıklı menfaat esasına değil, ancak insanî duygulara, kuvvetin önünde eğilmek istemiyen hakka dayanmaktadır Bu kanun şimdiye kadar rast geldiğimiz harb finansman usullerinin fevkinde bir şeydir. Binaenaleyh kendisini bu harb masrafları bahsinde tetkik etmemiz yersiz bir iş olur. Çünkü bu kanunla Amerika, İngiliz davasını kendi davası yapmış ve Mihver devletlerine karşı İngilterenin yanında cephe almıştır.

Bütün bunlar gösteriyor ki muharib devletlerin hiç birisi harb masrafları bakımından müşkülâta maruz kalmakla beraber gayrikabili hal meseleler karşısında değillerdir. Bu günkü harbin kazanılmasında en büyük rol oynayacak âmil iptidaî ve gıda maddeleri tedariki meselesidir. İngiltere için bütün deniz aşırı iptidaî madde memleketleri ve sanayi memleketi olan Amerika yolları açıktır. Halbuki Almanya hariçten ithalât yapabilmek için ihtiyacı olan altın veya dövizden mahrum olduğu gibi abluka kendisine bir çok denizaşırı ham madde memleketlerile şu veya bu şekilde münasebet tesisi etmesine de imkân vermemektedir.

Targan Hacim Çarıklı

Dünkü Meclis

Ankara 11 (a.a.) — B. M. Meclisi bugün doktor Mazhar Germenin başkanlığında toplanarak İstanbul meb'usu General Kâzım Karabekirin teşkilâtı esasiye kanununun 17 nci maddesindeki meb'usluk müddetinin hitamı kaydile dahilî nizamnamenin 180 inci maddesinin ikinci fıkrasındaki «son devre» tabirinin tavzihi hakkındaki takririne aid ve mevzuu bahs tabirlerin tavzihine lüzum bulunmadığına dair teşkilâtı esasiye encümeni mazbatasını kabul etmiştir.

Bundan sonra posta telgraf umum müdürlüğü ile inhisarlar umum müdürlüğü ve orman umum müdürlüğü 1940 bütçelerinde değişiklikler yapılmasına aid kanun lâyihalarını tasvib eylemiş, Erzincan ve civarı yer sarsıntısından müteessir olan mıntakalarda zarar görenlere yapılacak yardımlara aid kanunun dönrdüncü maddesine bir fıkra ilâvesi hakkındaki kanunun da birinci müzakeresini yapmıştır.

Meclis pazartesi günü toplanacaktır.

Muğlada gene zelzele oldu

Muğla 11 (a.a.) — Dün sabah saat 9,20 de burada oldukça şiddetli bir yer sarsıntışı olmuştur. Hasar yoktur.

Yugoslavyanın İtalyadaki menfaatleri

Roma 11 (a.a.) — Birleşik Amerika sefareti İtalyadaki Yugoslav menfaatlerinin himayesini deruhde etmiştir.

Kutba giden balonun rasadatı

Moskova 11 (a.a.) — Balonla Şimal kutbuna giden Sovyet heyeti mezkûr mıntakadan Kameşata adasına dönmüştür. Heyet kutub havalisindeki cereyanlar ve derinlikler hakkında kıymetli malûmat elde etmiştir. Sovyet balonu kutubda nispeten güç ve nadiren varılabilen bir noktaya kadar gitmiş ve Vrangel adası civarında uçtuktan sonra buzlar üzerinde dört buçuk gün kalmıştır. Şimdiye kadar heyetten ancak muhtasar raporlar alınabilmiştir. Bu raporlardan anlaşıldığına göre, Atlantiğin sıcak suları bu havaliye kadar nüfuz etmektedir. Heyet, buzların, rüzgârın tesirile dört günde 30 mil kadar kaydığını da tespit etmiştir.

Vichy, Çörçilin nutkuna cevab vermiyor

Vichy 11 (a.a.) — Ofi Fransız ajansı bildiriyor:

Salâhiyetli Fransız mahfilleri Çörçil'in Fransaya dair olan beyanatı hakkında tefsiratta bulunmaktan içtinab etmekte, Fransanın iaşesi ve İmparatorlukla münakale yollarının müdafaası hakkında Fransız noktai nazarının mütead did defalar sarih surette teşrih edilmiş olduğunu hatırlatmakla iktifa eylemektedirler.

Hadiseler Arasında — FELEK

Ağız rivayetlerinden kaçınalım!

Şimdi muharebe Ortaçağdaki gibi kılıc çalmaktan, ok atmaktan, gırtlak gırtlağa birbirini boğazlamaktan ibaret değil.

Düşman düşmana mevlid okumıyacağı için her biri karşı tarafın maddî ve manevî bütün kuvvetlerini kırmak yolunda türlü vasıtalar kullanıyorlar. Bunların arasında en kıyağı, en keskini yalan dolandır.

O kadar diyebilirim ki; bu yalan dolan zehirli gaz kadar, hatta ondan da fazla mühliktir. Çünkü bir adamı zehirleyen on desimetre mikâbı gaz artık onun ciğerlerinden çıkıp başkasını zehirlemez ama, yalan dolan bilerek bilmiyerek her birimizin ağzından çıkıp karşımızdakini zehirleyebilir.

Onun için emin ve mevsuk membalardan geldiği malûm olmıyan hiç bir rivayete iltifat etmemek bir vatan borcu, bir millî cemiyet borcu, bir umumî sinir koruma borcudur.

Birkaç gündür, gün ortalarına doğru, şu veya buranın zaptedildiğine; falan taraf, filân taraftan şu kadar bin esir, bu kadar çok bin harb malzemesi aldığına dair havadisler çıkarılmakta ve halk, efkârı umumiye, piyasa beyhude yere heyecanlandırıldıktan sonra bu rivayetlerin yalan olduğu meydana çıkınca tabiî herkese bir küskünlük çökmektedir.

Sinirler böyle böyle bozulur, manevî kuvvet bu şekilde hırpalanır.

Memleketin resmî kaynakları tarafından teyid edilmemiş iyi veya kötü hiç bir habere iltifat etmemek evvelâ akıllıca, sonra da vatanperverce bir harekettir.

Bilhassa ağız havadişlerini yaymakta hususî bir zaafları olduğu söz götürmez bir hakikat olan kadınlarımıza da açıkça ve ellerimize eldiven geçirmeden hatırlatmak isteriz ki; hepimizin maneviyatı onların çenelerine ve dillerine bağlıdır.

Cinsi lâtifin güzel san'atlardan fena hâdiselere kadar her şeye karşı olan keskin hassasiyeti onları ifade ve tasvirde daima mubalâğaya sevkettiği için kendilerinin bire bin katmakta zahmet çekmediklerini hep biliriz. Bunu onlar da inkâr etmezler.

Ahpab lâfı, komşu dedikodusu, nihayet moda ve fistan çekiştirmeleri gibi mevzuları kendileri için birer gıdayı ruhî saymasak bile birer vakit geçirme vasıtası telâkki edip hoş gördüğümüz hatta hoşlandığımız da muhakkaktır. Amma!!!

Bu mevzular haricinde tesiri nereye kadar gideceği meçhul siyasî veya idarî bir takım -iyi veya kötü- rivayetlerle birbirlerini aşılamalarına göz yumamayız ve kendilerini benim şu satırlarla yaptığım gibi ikaz eder, deriz ki:

— Hemşireler!

Bugün harbi erkek etmiyor, memleketi yalnız erkek müdafaa etmiyor. Kadın onun yanıbaşında, onun dizinin dibindedir. Yarasını sarıyor, çayını hazırlayor, maneviyatını yükseltiyor. Yani en kuvvetli silâhını bileyor.

Londrayı hava akınlarına karşı müdafaa eden topçuların yanıbaşında kadın yardımcılar var. Onları neş'elendiriyorlar, çaylarını veriyor, yüreklerini takviye ediyorlar.

Hamdolsun biz o vaziyette değiliz. Fakat maneviyat hayatımızın her anında bize lüzumlu olan bir kuvvettir. Onu takviye etmek, onu zâfa uğratmamak da size düşer.

Falanın filân yere gittiğini, şu kadar kişi nakil vesikası aldığını, falan hanımın şöyle dediğini, falanca böyle düşündüğünü anlatarak boş yere, yoktan yere kendinizi, karşınızdakini ve o yollarla erkekleri tahrike kalkmayın!

Bu hareket faydasızdır, hatta zararlıdır. Bilmiyerek beşinci kol mesaisine yardımdır. Abestir.

Güzel dişlerinizi göstererek gülünüz! Şakrak iki kahkaha atınız! Kötü rivayetlere omuz silkiniz! Milletinize ve milletinizin kuvvetine ve ordunuza güveniniz! Bu güveninizi her yerde bağıra bağıra söyleyiniz.

Bu hareketinizle memlekete ne büyük hizmet edersiniz bilseniz!

B. FELEK

İsviçredeki talebemize vize verilmiyor

Ankara 11 (Telefonla) — İsviçreden memleketimize gelecek olan ve orada okuyan talebemize vize verilmediği anlaşıldığından Hariciye Vekâletince bu hususta teşebbüste bulunulmuştur.

Bir AŞK UÇURUMU

Edebî roman — 13 — Mahmud Yesari

— O, münasebetsizlik etmeden durama...

— Uslanmışa benziyor.

— Demek, gözü yılmış.

— Öyle görünüyor.

— Gene, aynı vazifede mi çalışıyor?

— Halil usta ile, yerlerini nöbetleşe değiştiriyorlar.

— Fabrikada, benim lâfım oluyor mu?

— Arasıra...

— Neler diyorlar?

— İş bulup bulmadığını soruyorlar.

— Sen, ne diyorsun?

— Tabiî, icab ettiği şekilde cevablar veriyorum.

— Galatalı Şakir, ne âlemde?

— Kaçtır, seni soruyor. Ne yapıyor? Buraya da uğramıyor, diyor.

— Fabrikanın kapısında beklemek istemiyorum. Onun çıktığı yerler de, sapa düşüyor. İş aramak için tabanları tepmekten imanım gevriyor. Üstelik bir de boşuna mı yorulayım? Yemek biliyor, eğer beni muhakkak görmek isterse, bir haber sarkıtıverir.

— Evet, hakkın var.

— Benim yerime başkasını aldılar mı?

— Daha kimse alınmadı. Alınacağa benzemiyor.

— Olurile idare ederler, âdetleridir.

— Bu iş, böyle olmamalıydı. Hep bir arada, ne iyi çalışıyorduk.

— Oldu bir kere, Remziye. Oldu bir kere...

— Gene, senden konuşalım Fikri; hiç bir ümidin yok mu?

— Kim diyor, ümidim yok, diye?

— Hâlâ, açıktasın. Bunun sonu ne olacak?

— Allah bilir.

Fikri ters bir cevab vermemek için dişini sıktığı halde, nihayet bir gün, kendinden geçmişti; kısık bir sesle haykırdı:

— Tuhaf söylüyorsun be, Remziye!

Genc kız, donup kalmıştı:

— Tuhaf mı söylüyorum? Neden?

— Nedeni var mı? Keyfimden mi işsiz kalıyorum?

Remziyenin omuzları düşmüş, rengi uçmuş, gözlerinin solgun ışığı sönüvermişti:

— Ben, sana, böyle bir şey söyledim mi?

— Söylemedin, söylemedin ama...

— Peki, niçin yüzüme bağırıyorsun? Ben, senin fenalığını mı istiyorum?

Genc kızın titreyen sesi, yaşaran gözleri, Fikrinin aklını başına getiriverdi:

— Sana değil... Sana, söylemiyorum.

— Kime söylüyorsun?

— Seni, dolduruyorlar.

— Beni, ne diye dolduracaklar?

Remziye, isyan eden ve hakkını isteyen, arayan bir baş dikişile doğrulmuştu:

— Açık söyle! Ne demek istiyorsun?

— Kimbilir, benim aleyhimde, neler söylüyorlardır.

Genc kız, diş gıcırdatır gibi, sinirli bir kahkaha ile güldü:

— Beni, ne kadar az, ve ne kadar yanlış tanıyorsun?

Fikri, gerilemişti:

— Ben mi?

— Evet. Sen... Hattâ, beni hiç tanımıyorsun, diyeceğim. Ben. senin aleyhinde söyletir miyim?

— Sen söyletmezsin ama, gene söylerler. İş bulmak istese, şimdiye kadar bulurdu; aylaklığa alıştı, çalışmamak ona rahat geliyordur, derler. İşsizimde, kimseye yük mü oluyorum?

Remziye, Fikrinin sözlerine, diş gıcırdatır gibi değil, alaylı kahkahalrla gülecekmiş gibi baktı; yüzü, yavaş yavaş soldu, gözkapaklarını oynattı ve birden hıçkırdı:

— Böyle bir şey söylemeğe kimin dili varır? Hem, ne hakla? Sonra, söyletir miyim? Böyle söyliyebilmeleri için, neyi bahane ederler, ne sebeb bulabilirler? Senin üzüldüğüne canım sıkılıyor. Bir an evvel, rahata ermeni istiyorum. Sormıyayım mı? Eğer, düşünmezsem memnun olacaksan, söyle, düşünmiyeyim. Bu, elimden gelmiyecek ama, gene, sana bir şey söylemem; hattâ, düşündüğümü bile belli etmem.

Fikri, genc kızı, omuzlarından tutmuştu, kendine doğru hafifçe çekti:

— Remziye, bana gücenme... Öyle canım sıkılıyor ki...

Ağlayacağını hissetti, devam edemedi, sustu. Onun sesinin titreyişi, Remziyenin iliklerini dondurmuştu, kısık bir sesle:

— Peki, dedi. Anlıyorum.

***

Fikri, işsiz kalalı, Remziye, yalnız kafasının huzurunu değil, hayatının bütün sükûnunu kaybetmişti. Artık, eskisi kadar tevekkül ve cesaretle düşünemiyordu.

Vaziyeti, bir kaç gün, kardeşinden saklamıştı; fakat bir akşam, eve döndüğü zaman, Lemanı, bahçe üstündeki odanın sedirinde yatıyor; Edibe teyzeyi de, onun başucunda, merakla bekliyor görünce, şaşırdı; hemen kardeşine doğru koştu:

— Ne var Leman? Hasta mısın?

Leman, yerinden kımıldanmak istedi, halsiz bir gülüşle:

— Bir şeyim yok abla... dedi. Hasta değilim... Yalnız, biraz başım ağrıyor da...

Remziye, Edibe teyzenin kızarık. nemli gözlerinden, bir sır saklandığını anlayıverdi:

— Neye başın ağrıyor? Taşlığa mı indin? Yoksa, komşuya filân mı gittin? Soğuk çarpmış olmasın!

Lemanın yerine, yaşlı kadın cevab verdi:

— Bu odadan dışarı çıkmadı.

Remziye, sedirin kenarına oturmuştu; elini, kardeşinin alnına koydu:

— Başın ateş gibi... Sana, eczaneden bir ilâç alalım

— İstemez.

— Neden?

— Geçer... Sinir baş ağrısı...

— Peki, neye sinirlendin?

Leman, susuyordu. Remziye, kardeşine baktıktan sonra, Edibe teyzeye döndü:

— Bugün, misafir geldi mi?

Yaşlı kadın, evet! der gibi gözlerini kapadı.

Remziye, tekrar sordu:

— Kim geldi?

Edibe teyze, gözlerini açarak Lemana baktı:

— Eyüblü Fatma nine!

Remziye, korktuğu bir şüphenin ürpertileri içinde, mendilile dudaklarını sildi, kuru kuru öksürdü. Leman, dirseğini yastığa dayayarak doğruldu, bütün halsizliğine rağmen hırçın bir sesle:

— Fatma nine, ne şirret kadınmış, abla, dedi.

Remziyenin beynine bir ok saplanıvermiş, şakakları zonklayarak başı ağrımağa başlamıştı.

— Neden? Niçin?

Demiyor, kardeşinin söylemesini bekliyordu.

Leman, sırtını duvar yastığına dayayarak hep aynı halsiz, hırçın sesle anlattı:

— Geçen gün, bize gelmişti, işsiz kalan torunu için, acaba fabrikada iş var mı? Remziyeciğim, bir anlayıvermez mi? diye sormuştu ya...

BULMACA

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1								■	
2					■				
3				■					
4								■	
5						■			
6		■					■		
7			■						
8				■					■
9	■						■		

Soldan sağa:
1 — Feryad. 2 — Ziraat mahsullerinden, dünya. 3 — Bir emir, eski Türk devletlerinden birinin halkından. 4 — Bir nakliye vasıtası. 5 — Ters çevirirseniz bir teşvik edatı olur, tavır. 6 — İbadete davet vasıtası, zamanın kısımlarından. 7 — Arkadaş, bir emir. 8 — Manevî mevcudiyetlerden, ayakta. 9 — Mahir ve anlayışlı, bir yıldızın peyki.

Yukarıdan aşağıya:
1 — Palto ve saire muhafızı. 2 — Birbirile mutabık kalma, cilveli. 3 — Koruma, bir harfin okunuşu. 4 — Buudlardan, geçmiş zaman. 5 — Aile efradı (iki kelime). 6 — Eski giyim eşyasından, ters çevirirseniz bir yerde bulunmaklığa delâlet eder. 7 — Bir kadın ismi, bir edat. 8 — Bir uzvumuz, suyun dibine gitme. 9 — Barid insanların beğenecekleri şekilde.

Evvelki bulmacanın halledilmiş şekli

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	B	A	N	D	A	İ	S	A	N
2	E	N	İ	A	Z	■	E	D	A
3	N	İ	S	V	A	N	■	A	R
4	D	A	Y	A	M	A	K	■	G
5	E	Z	A	■	İ	Ş	A	R	İ
6	N	A	N	E	■	İ	S	A	L
7	İ	N	■	C	A	R	İ	Y	E
8	Z	■	P	İ	S	■	D	E	■
9	■	M	E	R	İ	Y	E	T	■

İKTISAD

Almanyaya ihrac olunacak mevaddın tevzii

Almanya ile aramızdaki hususî ticaret anlaşmasına tevfikan Almanyaya ihrac olunacak tuzlu ve taze balık, keten, peynir, yonca tohumu ve sairenin ihrac şeklile tevziat esasları üzerinde görüşülmek üzere dün Mıntaka Ticaret müdürlüğü başmüşaviri Necmeddin Metenin riyaseti altında ihracat tacirleri bir toplantı yapmışlardır.

Toplatıda ihracatçıların aralarında ihrac edecekleri miktarlar üzerinde tevziat yapılmıştır.

Altın fiatları

Altın fiatları dün yükselmiştir. Dün bir Reşadiye altını 2820 kuruşa ve külçe 389 kuruşa çıkmıştır.

Dünkü ihracatımız

Dün İstanbuldan 400,000 liralık ihracat yapılmıştır. Bu meyanda İngiltereye keten elyafı ve kendir, Almanyaya deri, Rumanyaya paçavra ve Yunanistana arpa ihrac olunmuştur.

ADLİYEDE

Sahte pasaportla gelen Polonyalı

Mihail Lençiç isminde Lehistanlı bir tacir, Cenovadan İstanbula sahte pasaportla gelmekten muhakeme ediliyordu. Kendisi, «memleketim Alman istilâsına uğrayınca İtalyaya geçtim. Orada Felemenk tabiiyetine geçmek istedim. Birisi, bana para mukabilinde elimdeki pasaportu tedarik etti. Bunun sahte olduğunu bilmiyordum» müdafaasındadır. Davaya bakan İstanbul altıncı asliye ceza mahkemesi, Mihail Lençiçin bir ay hapsine karar vermiştir.

Bisikletle adam öldüren Rumanyalı yakalandı

Bundan bir müddet evvel Galatada Kuledibinde bir bisiklet kazası olmuş, 80 yaşında Mişon bir bisiklet çarpmasile yere yuvarlanmış, yaralanmış ve bir kaç gün sonra da ölmüştü. Bisikleti süren Rumanyalı Bernhard Şavns adlı genc, yakalanmış, Sultanahmed birinci sulh ceza mahkemesinde sorguya çekilerek, hakkında tevkif müzekkeresi kesilmiştir.

SPOR

Millî küme maçlarının üçüncü haftası

Galatasaray - İ. Spor ve Fenerbahçe - Beşiktaş karşılaşıyorlar

Millî küme maçlarının üçüncü hafta oyunları yarın Şeref sahasında Galatasaray - İstanbulspor ve Fenerbahçe - Beşiktaş takımları arasında yapılacaktır.

Hakem komitesi maçların saat ve hakemlerini şu şekilde tespit etmiştir.

Galatasaray - İstanbulspor saat 15, hakem: Dr. Tarık, yan hakemleri: Ahmed Adem, Şazi Tezcan.

Fenerbahçe - Beşiktaş saat 17, hakem: Adnan Akın, yan hakemleri: Halid Galib, Samih.

Bu maçlardan evvel saat 13 te Fenerbahçe ile Beşiktaş B takımları karşılaşacaklardır.

19 mayısta yapılacak jimnastik şenlikleri

19 mayısta yapılacak gençlik bayramı spor şenlikleri için dün Vilâyette bir toplantı yapılmıştır.

Fenerbahçe stadında yapılacak bu şenliklere saat 10 da başlanacaktır. Beden terbiyesi mükelleflerinden 200 kadın, 480 erkek bu şenliklere iştirak edecektir.

Mükellefler için jimnastik programı hazırlanmıştır.

Spor şenliklerinin muntazam cereyanı için büyük bir faaliyet başlamıştır.

Basketbol maçları

Eminönü Halkevi tarafından tertib edilen basketbol maçlarının finali yarın Halkevi salonunda yapılacaktır.

İkinci kategori şampiyonası için İstanbulsporla Kolej takımları saat 16 da karşılaşacaklardır.

Birinci kategori şampiyonluğu için Galatasarayla Bozkurt maç yapacaklardır.

Bu oyuna saat 17 de başlanacaktır.

Mekteb lik maçları

İstanbul mektebleri lik maçları bugün Şeref sahasında yapılacaktır.

Birinci maç; İstiklâl lisesile Ticaret lisesi takımları arasındadır. Maç saat 13,30 da Bahaeddin Uluözün idaresinde başlıyacaktır.

İkinci maç; Işık lisesile San'at okulu arasında saat 14,45 te yapılacaktır.

Üçüncü maç; Galatasarayla Kabataş liseleri arasındadır. Maça 16,15 te başlanacaktır.

Son iki maçı Şazi Tezcan idare edecektir.

Mekteb voleybol maçları

Eminönü Halkevinde yapılacak voleybol maçına Muallim mektebi takımı gelmediği için, Vefa lisesi takımı hükmen galib sayılmıştır.

Bursada yapılacak maraton koşusu

İstanbul atletizm ajanlığından:

25 mayıs 941 de Bursada yapılacak Türkiye maraton birinciliğine girecek olanlar üç hazırlık koşuşuna girmek mecburiyetindedirler. Bu hazırlık koşularının yeri, mesafesi, günü ve saati aşağıda yazılıdır:

13 nisan pazar saat 10,30 da: Fener stadından Bostancıya gidip gelme.

27 nisan pazar saat 10,30 da: Fener stadından Maltepeye gidip gelme.

12 mayıs pazar saat 10.30 da: Topkapı - Florya yolunda, 33 Km.

Bayrak yarışları

Bayrak yarışları birincilikleri:

13 nisan 941 pazar günü saat 10 da Fenerbahçe stadında yapılacaktır.

Kategori: 4 8X100 metre
Kategori: 3 4X200 » 4X800 metre
Kategori: 1 4X200 » 4X1609 »
4X110 manialı 4X400 »

Analık saadeti yavrusunu kendi emzirmekle yükselir!
Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Merkezi

Okuyucu — Diyor ki

Sinemalarda kaza ihtimalleri

Sinemalarımızda hakikaten mevcud olan kaza tehlikesi yeni bir şey değildir. Yavaş yavaş halk da, alâkadar olan memurlar da buna alıştıkları için galiba artık farkında olmıyorlar. Umumî yerlerde günün birinde her hangi suretle bir kaza vukua gelmesine katiyetle mâni olmak mümkün değildir. Zaten ismi üzerinde değil mi? Kaza, kasden yapılmış bir şey değildir. Fakat mümkün mertebe önüne geçmek ve olursa mazarratını azaltmak için önceden pek çok tedbirler almak kabil ve lâzımdır. Alınacak tedbirler de belediye nizamnamelerinde tasrih edilmiştir, bütün iş nizamnameyi tatbik etmekten ibarettir.

Alınması lâzım gelen tedbirlerden biri tiyatrolarda sahneyi, sinemalarda makinenin bulunduğu yeri, tecrid ederek, orada zuhur edebilecek ateşin seyircilerin bulunduğu yere sirayetini men ve hiç olmazsa tehir etmektir.

İkinci tedbir seyircilerin bahusus bir kaza vukuunda sür'atle salondan çıkabilmesini temin etmektir. Bizim sinemalarımızda asıl ihmal edilen cihet burasıdır. Filhakika sinemalarımızdan bir kısmında bunun için tedbirler alınmıştır. Yan taraflarında kapıları vardır. Seyirciler oralardan kolaylıkla ve sür'atle çıkarılabilir. Fakat bu kapılar ekseriya kapalıdır, hattâ yalnız kapalı değil, sürgülüdür de. Üç kapı varsa birini açarlar, ikisini kapalı tutarlar. Halbuki sinema ve tiyatro gibi yerlerin içinde seyirci bulunduğu müddetçe yalnız oyunun sonunda ve çıkış zamanında değil, sureti daimede bütün kapılar bir itişte derhal açılacak bir halde bulunmak lâzımdır.

Sinemalarımızın hiç biri bu esaslı şarta riayet etmiyor. Büyük sinemalarımızın birinde seyircilerin çıkmasına tahsis edilmiş büyük kapıların dışarıdan içeriye açıldığını gördüm.

Büyük sinemalarımızın bir diğerinde yan sokağa açılan büyük kapıların ve pencerelerin önlerine kanapeler ve masalar konulmuştur. Bir çoğunda yolcuların girip çıktığı yerler, hem de tam ortada masalar ve iskemlelerle kapatılmıştır. Daha başkalarında kontrolu kolaylaştırılmak ve kaçamak olmasına imkân bırakmamak için kapıların önlerine adeta bir kaç sıra parmaklıklı mâniler tertib edilmiştir. Bir dikenli tel eksiktir. Bir kaza değil, sadece telâş vukua gelse halk bu kapılardan geçemiyerek birbirini ezecektir.

Bu tehlike membalarının ortadan kaldırılması, sinemacıların biraz dikkat ve himmet göstermelerine, mes'ul memurların da dikkatle kontroluna mütevakkıftır.

Fakat hırsı menfaatle bahusus küçük sinema sahiblerinin bile bile yaptıkları bir şey vardır ki bu da belediyece şiddetle memnu olduğu halde göz yumuyorlar.

Bunlar kalabalık günlerde fazla para çıkarmak için geçid yollarına bazan ayakta bazan da bir iki sıra seyyar iskemle yerleştirmek suretile haddi nizamisinden fazla seyirci alırlar ve yolları büsbütün tıkarlar.

Gerçi bunu yapanların ara sıra cezaya çarptırıldığı söyleniyorsa da bu halin bütün sinemalardan tamamen kalktığını maalesef hâlâ göremedik. Çünkü bu hal karşısında sinemacıdan sadece beş on lira ceza almak kâfi değildir. Ayakta ve seyyar iskemleler üzerinde görülecek seyircilerin derhal çıkarılması lâzımdır. Halbuki şimdiye kadar böyle bir şey yapıldığı işitilmemiştir.

Kaza yirmi yıl olmaz, fakat bir gün olabilir. Şimdi yapılacak şey sadece nizamın tatbikına itina etmekten ibarettir.

Y. R. DEMİRBEL

Bir hırsız mahkûm oldu

Sarachanebaşında kasab Halilin dükkânından bir çift lâstik aşıran seyyar satıcı Musa, kaçarken yakalanmıştır. Sultanahmed üçüncü sulh ceza mahkemesinde iki ay hapse mahkûm edilerek tevkif olunmuştur.

Tıbbiyelilerimizin bahar gezintisi

Tıb Fakültesi talebeleri hocalarile birlikte yarın Adaya bir gezinti tertib etmişlerdir. Sabahleyin hususî vapurla Adaya gidilecek, Plâjotelde öğle yemeği yenecek, eğlenilecek ve akşam dönüşte Boğaziçinde mehtabda bir cevelân yapılacaktır.

SİNEMA

Balkanlarda doğan yıldızlar

Avrupanın şarkıcenubisindeki bu büyük yarım ada yeni ve eski dünyaya kadın erkek birçok artist temin etmiştir

Son günlerde Balkanlarda cereyan eden hâdiseler, bütün dünyanın nazarlarını bu yarımadaya çevirmiştir. Bu münasebetle Avrupa ve Amerikanın muhtelif stüdyolarında beyaz perde hesabına faaliyette buulnmakta olan artistlerin ve yıldızların miktarları ve hüviyetleri de bir çoklarının merak ve tecessüsünü tahrik etmiştir. Binaenaleyh bunların pek meşhur olanları hakkında biraz malûmat vermek hiç te faydasız olmıyacaktır.

Holivudda bulunanlardan, ekseriya cinaî filimlerde rol alan Edward G. Robinson aslen Rumanyalı bir Musevidir. On yaşında iken ailesile birlikte Amerikaya hicret etmiş, evvelâ sahne artisti olarak şöhret kazanmış, sonra sinemaya intisab etmiştir.

Korkunc kordelâların kahramanı Belâ Lugosi ise eski Macar, yeni Yugoslavya hududları dahilinde doğmuştur. Evvelâ Macar, ve Viyana filimlerinde muvaffakiyet temin ettikten sonra Amerikaya götürülen Fransiska Gaal de keza Yugoslavyalıdır. Vaktile Fransada çalışan İrene de Zilhy ile İngiliz filimlerinde baş roller oynayan Olly Flint de Umumî Harbden sonra Rumanyaya ilhak edilerek bilâhare Macaristana iade edilen Transilvanyada dünyaya gelmişlerdir.

Bir zamanlar Alman filimlerinin «Tatlı sesli bülbülü» diye yadedilen ve dört sene evvel Polonyalı san'atkâr Jean Kiepura ile evlenen Martha Eggerth ile Amerikada Nelson Eddy'ye partönerlik etmiş olan İlona Massay da

Balkanlarda doğmuş artistlerden Franciska Gaal

gene Transilvanyalıdırlar. İlona sahne hayatının ilk devrelerini Viyanada geçirmiştir. Bir müddet operetlerdeki kadın koro heyetleri arasında çalıştıktan sonra «Güzel Helen» ismindeki musikili eserde kendisini göstermiş ve gayet müsaid bir kontratla Holivuda götürülmüştür.

Paris sahnelerinin ve Fransız filimlerinin en hareketli artistlerinden biri olan Elvire Popesko, Alice Cocea da aslen Rumanyalıdırlar. Gerek kültür, gerekse fransızcaya hâkimiyet itibarile bu iki san'atkârın Fransız artistlerinden hemen hemen hiç bir farkları yok gibidir. Yalnız Elvire Popesko şivesindeki İslav aksanı dolayısile piyeslerde ve filimlerde daima Fransızdan başka kadın şahsiyetleri temsil etmektedir.

Kendilerine içki verilmiyor diye...

İki sarhoş bir kazinonun altını üstüne getirdiler

Evvelki gece saat 2 de Beyoğlunda Özen kazinosunda sarhoşluk neticesi bir hâdise olmuştur.

Niyazi ve Vehbi adlarında iki arkadaş geceyarısından iki saat sonra Taksim İmam sokağındaki Özen içkili kazinosuna gelerek içecek bir şey istemişlerdir.

Fakat kazino sahibi Hakkı ve garson Bedri, vaktin geç olduğunu ileri sürerek bunlara içki vermekten imtina etmişlerdir.

Esasen kafaları bir hayli dumanlı olan Niyazi ve Vehbi, kendilerine içki verilmemesine kızmışlar ve ağızlarına geleni söylemeğe başlamışlardır. Bu suretle kızışan kavga şiddetli bir dövüşe tahavvül etmiştir.

Bu sırada garson Berdi eline geçirdiği bir cisimle Niyaziyi sol gözünden yaralamış, Niyazi de kazino sahibi Hakkı ile Gülsüm adındaki bir kadın garsonu dövmüştür.

Gürültüye yetişen polisler vak'anın daha geniş bir şekil almasını sür'atle önlemişlerdir.

Gözünden yaralanan Niyazi tedavi altına alınmış, hâdise etrafında tahkikata başlanmıştır.

İnönü gezgi mahalli

Dün Belediye Fen müdürlüğünde Fen müdürü ile Elektrik müdüründen ve Belediye Makine müdüründen mürekkeb bir toplantı yapılarak Taksimde inşa edilmekte olan İnönü gezgi mahallinin umumî tenviratı için bir proje hazırlanmıştır.

RADY[O]

Bu günkü progr[am]

8,00 Program
8,03 Haberler
8,18 Müzik (Pa.)
8,45 Yemek listesi
✱
13,30 Program
13,33 Müzik (Pl.)
13,50 Haberler
14,05 Müzik (Pl.)
14,20 Bando
15,00 Müzik (Pl.)
✱
18,00 Program
18,03 Cazband
18,40 Türk[ü]
19,00 Konu[şma]
19,15 Şarkıl[ar]
19,30 Haber[ler]
19,45 Konu[şma]
19,50 Çifte [fasıl]
20,15 Rad. g[azetesi]
20,45 Şarkıl[ar]
21,15 Konuş[ma]
21,30 Orkes[tra]
22,30 Haber[ler]
22,50 Caz (P[l.])
23,30 Kapan[ış]

İlkbahar modelleri
MOD İFY
İlkbahar şapka modellerinin
hazırladığı zengin kolleksiyonunu
görmek üzere bayanları
nuna davet ediyor.
Adres: İstiklâl Cad. Kazım
nın karşı sırasında Banka
No. 7, Mod İfy. Tel: 41...

BUGÜN KADIKÖY
OPERA
Sinemasında
Mevsimin en büyük
TÜRKÇE SÖZLÜ
HİND
RÜYASI
TYRONE POWER - MİRNA
tarafından yaratılan bu
büyük muvaffakiyetle
ediyor.

14 Nisan PAZARTESİ Akşamı
Şehir Tiyatrosu
artistleri tarafından
HÜRRİYET
APARTIMANI
Yerler bitmektedir. Acele
Telefon : 60821

Konservatuvar
Talebe Konseri
15 nisan salı günü saat
Fransız Tiyatrosunda
vatuar yüksek sınıf
konseri verilecektir. Prog
da triyo, şan, keman
lonsel soloları vardır.

SİNEMA ÂLEMİNDE BİR YENİLİK
MEMLEKETİMİZDE İLK WESTERN ELEKTRİK SESLİ MAKİNELRİNİ, İLK SÖZLÜ FİLMLERİ (PARİSLİ ŞARKICI), İlk türkçe filmi (İSTANBUL SOKAKLARI), İlk türkçe dublaj filmini (GÜN BATARKEN) getiren müessesemiz, bu defa:
İLK TÜRKÇE SÖZLÜ (TEKNİKOLOR) TABİİ RENKLİ
MUAZZAM BİR FİLMİ TAKDİM EDECEKTİR.
NAMUS BORCU
(KAHRAMAN FEDAİ)
Şaheserlerin şaheseri, son 5 sene içinde yapılan en büyük film
17 nisan perşembe akşamı İPEK sinemasında
Ayni filmin gene Teknikolor FRANSIZCA nüshası
16 nisan çarşamba akşamı MELEK sinemasında gösterilecektir.

Bugün LÂLE Sinemasında
Fransız Stüdyolarında çevrilen son film
Harbin yıktığı... Şüphenin çıldırttığı... Istırabın öldürdüğü bir hayatın hakikî romanı
ÇALINAN SAADET
CHARLES VANEL - JULES BERRY - TANİA FEDOR ve SUZY PRİM
Gibi 4 büyük Fransız yıldızının yarattığı şaheser... Aşktan kudret... Esrardan heyecan... Toplıyan senenin en mükemmel Fransız filmi
İlâveten: En son gelen dünya haberleri. Türkçe Britiş Paramunt Jurnal
Bugün saat 1 de tenzilâtlı matine.

BUGÜN MELEK Sinemasında
BÜYÜK BİR AŞKIN KAHRAMANI... KUDSÎ BİR VAZİFENİN KURBANI...
Hatırası asla unutulmıyacak bir şaheser
MUKADDES VAZİFE
Baş rollerde
LEW AYRES - LYNN HARVEY
LIONEL BARRYMORE
İlâve olarak: En son gelen FOX DÜNYA ve HARB havadisleri
Bugün saat 1 de tenzilâtlı matine.

Analık şerefinin bir abidesi:
ANA ISTIRABI PAUL HORBIGER
Bugün Beşiktaş SUAD PARK Sinemasında

BEŞİKTAŞ ŞEN SİNEMA
LEKELİ KADIN LEYLA MU[RAD] YUSUF VEHBİ
Türkçe Sözlü - Arapça Şarkılı

SÜMER ve TAKSİM Sinemalarında
KIVIRCIK PAŞA
Görülmemiş muvaffakiyetle devam ediyor
Bugün saat 1 de tenzilâtlı matine

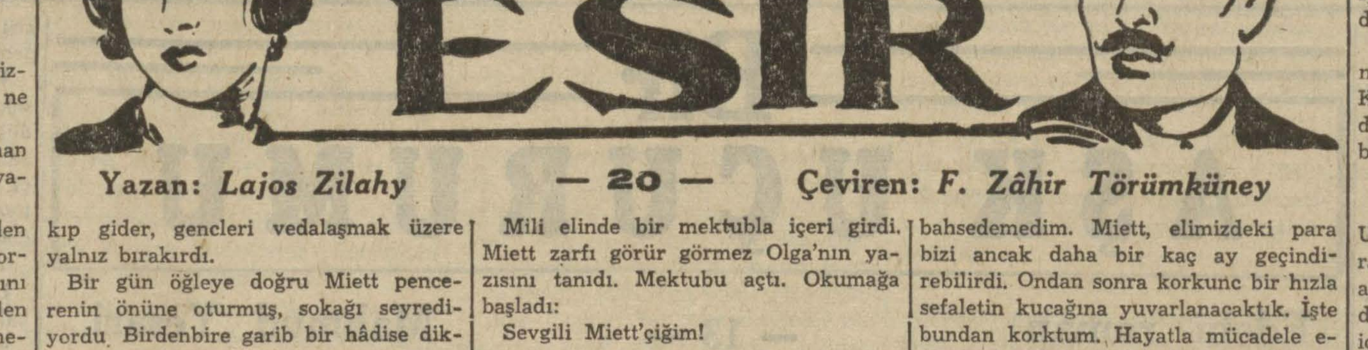

İKİ ESİR

Yazan: *Lajos Zilahy* — 20 — Çeviren: *F. Zâhir Törümküney*

— Şimdi gözlerimin içine bak ve samimî ol. Bu çocuk senin hoşuna gidiyor mu?

Miett korkarak yüzüne baktı. Madam Varga'nın eline kapanıp: Seviyorum, onu çılgınca seviyorum... Bana yardım ediniz... Ne yapacağımı bilemiyorum, diye bağırmak için kalbinde sonsuz bir arzu duydu. Fakat kendini topladı. Tek bir kelime söylemedi.

Madam Varga sabırsızlandı:

— Niçin cevab vermiyorsun?

Miett gayet tabiî bir sesle söyledi:

— Evet, hoşuma gidiyor.

Madam Varga şimdi daha büyük bir dikkatle genc kızı tetkike koyuldu.

— Öpüştünüz mü?

Miett sesini çıkarmadı. Düşünüyordu. Nihayet kararını verdi. Bu suale cevab vermiyecekti. Çünkü; inkâr etse yalan söylemiş olacak ve vicdan azabı duyacaktı. Sükût ikrardan gelirdi. Susmak suretile bunu Madam Varga'ya anlatacaktı. Şayed bu yüzden ileride bir hâdise çıkarsa, açıkça itiraf etmediği için derhal inkâr yoluna sapabilirdi.

Madam Varga anlayacağını anlamıştı. Kaşlarını çattı.

— İşte buna çok canım sıkıldı!

Miett asabiyetle başını kaldırdı. Biraz sertçe bir bakışla karşısındakini süzdü.

Madam Varga, genc kızın yanağını okşayarak:

— Miett, dedi. Senin son günlerde tabiatin de değişmiş. Eskiden sözlerime böyle kızmazdın. Bu gibi işlerde fazla acele etmek doğru değildir. Sonra günün birinde pişman olmıyasın, diye söylüyorum sana bunları. Hayatta aldanmamak, ıztırab çekmemek için daima itidalli olmalı.

Bir saniye sustu. Sonra ilâve etti:

— Evlenme teklifinde bulundu mu?

— Evet, fakat henüz babama bir şey açmadık.

Madam Varga başını salladı:

— Ah, siz kızlar yok musunuz? Sizleri idare ve kontrol etmek meğer ne kadar güçmüş?!

Miett ertesi günü Peter geldiği zaman derhal kendisine haber vereceğini vadederek Madam Varga'dan ayrıldı.

Odasına döndüğü vakit sevincinden zıplamak, sıçramak, haykırmak istiyordu. Nihayet kalbinin en güzel sırrını ve sevdiği erkekle öpüştüğünü bilen bir başkası da vardı. Bu gizli öpüşmeler ağır bir günah olarak vicdanını kemiriyordu. Şimdi Peter'le öpüştüklerinden Madam Varga'nın da malûmatı vardı. Binaenaleyh bu artık gizli işlenen bir suç değil, meşru bir haktı.

Ertesi günü, Madam Varga ile aralarında geçenleri baştan aşağıya kadar Peter'e anlattı. Bugünden itibaren Peter'in ziyaretlerinde Madam Varga daima hazır bulundu. Artık hava kararınca eskisi gibi loş odada oturamıyorlar, hemen elektriği yakmak mecburiyetinde kalıyorlardı. Akıllı, uslu iki arkadaş gibi ciddî mevzular üzerinde konuşuyorlardı. Fakat Madam Varga onlara, başbaşa kalmak için bir kaç dakikalık fırsat veriyordu. Peter gitmeğe davrandığı zaman o, daha evvel kalkıp gider, gencleri vedalaşmak üzere yalnız bırakırdı.

Bir gün öğleye doğru Miett pencerenin önüne oturmuş, sokağı seyrediyordu. Birdenbire garib bir hâdise dikkat nazarına çarptı.

Apartımanın kapısı önünde hasta nakline mahsus bir otomobil duruyordu. Bir iki dakika sonra sedye içinde bir kadın getirdiler. Miett, bu kadının Olga'nın annesi olduğunu hayretle gördü. Otomobile yerleştirilirken Olga da yetişti. Miett'in içi burkuldu. Yüzü sapsarı kesildi. Kadıncağızın birdenbire ağırlaştığını ve onun için hastaneye kaldırıldığını sandı. Fakat, hastanın neş'eyle elini sallayarak, apartıman kapıcısını selâmladığını görünce ferahladı. Kadını otomobile koydular. Arkasından Olga da bindi. Araba hareket etti.

Miett, kadını niçin ve nereye götürdüklerini keşfedemedi. Fakat çok geçmeden işin içyüzünü öğrendi.

Mili elinde bir mektubla içeri girdi. Miett zarfı görür görmez Olga'nın yazısını tanıdı. Mektubu açtı. Okumağa başladı:

Sevgili Miett'çiğim!

Sana veda edemeden ayrıldığımdan dolayı duyduğum teessürü izah edemem. Fakat seni, sosyetenizin itham ettiği ve aşağı gördüğü bir kadınla konuşmak külfetinden kurtarmak için böyle hareket ettiğimi düşünerek teselli buluyorum. Son haftalar zarfında başımdan geçenleri biliyorsun. Sevdiğim adam maalesef benimle evlenemiyor. Çünkü; kendisi evlidir. Karısile senelerdenberi ayrı yaşıyorlar. Fakat kadın resmen ayrılmağa kat'iyyen yanaşmıyor. Kocasından bu suretle intikam almak istiyor. Halbuki, benim daha uzun müddet beklemeğe ne tahammülüm ve ne de kudretim var. Seninle çok iyi arkadaş olmamıza rağmen, şimdiye kadar sana malî vaziyetimizden bahsedemedim. Miett, elimizdeki para bizi ancak daha bir kaç ay geçindirebilirdi. Ondan sonra korkunc bir hızla sefaletin kucağına yuvarlanacaktık. İşte bundan korktum. Hayatla mücadele ederek, kendimi ve hasta anamı kurtaracak cesaret ve enerjiden mahrum olduğumun farkına vardım.

Hayatımı ve mukadderatımı, beni temiz ve derin bir aşkla sevdiğini söyleyen bu erkeğin eline bıraktım. Kendimi ona teslim ettiğim gündenberi, bana karşı sonsuz bir şefkat ve cömerdlik gösteren bu adamın beni ebediyyen mes'ud etmeğe çalışacağını ümid ediyorum. İnşallah bu ümidimde yanılmam.

Bana tuttuğu ve fevkalâde bir itina ile döşediği yeni apartımanıma taşınıyorum. Zavallı anneciğimi de lüks bir sanatoryoma yatırıyoruz.

Bütün tanıdıklarımla alâkamı kestim. Hiç birine veda etmedim. Fakat sana bu bir kaç satırı yazmaktan kendimi alamadım. Miett'çiğim, seni çok, hem pek çok severim. Biliyorum, şimdi sen de bana sukut etmiş bir kadın nazarile bakıyor ve benden nefret ediyorsun. Fakat belki bir gün sen de hayatın içyüzünü anlar ve zavallı Olga'nı affedersin.

Sevgili Miett'çiğim, Leylâk kütüphanesindeki hissemi sana devrediyorum. Kitabları karıştırdığın zaman, beni bir dakikacık olsun hatırlarsan ne mutlu bana!

Olga

Miett, mektubu dizinin üstüne koydu. Uzun uzun düşündü. Hayatın acı taraflarile ilk defa karşılaşıyordu. Olga'yı artık ebediyyen kaybetmiş olduğunu düşündükçe kalbi sızlıyor, hıçkırmamak için kendine zorla hâkim olmağa çalışıyordu. Senelerce devam eden arkadaşlıklarının tatlı günleri hayalinde canlandı. Birbirlerini ne kadar iyi anlamış ve sevmişlerdi.

Gözlerine hücum eden yaşları tutamadı. Derin derin içini çekerek mırıldandı:

— Zavallı Olga'cığım...

X

Pol, Madam Galamba ile alâkasını kesti. Bu hâdisenin sebeb ve tafsilâtı hakkında Peter hemen hiç bir şey bilmiyordu. Pol, bu hususta fazla izahat vermekten çekiniyor ve esrarengiz bir tavılra susyordu. Peter bir gün evine giderken Pol arkasından koşup onu yakaladı. Telâşla söyledi:

— Çok şükür, artık kurtuldum.

Peter, hayretle yüzüne bakt[ı]. Bu birdenbire zile neyi kasdettiğini bir türlü anl[a]yamamıştı. Pol lâübali bir tavırla Peter'in omzuna vurdu:

— Anlamadın mı? Madam Galamba ile alâkamı kestim.

Mağrur bir tebessümle gülüyor ve bu işe bu suretle bir nihayet verdiğinden dolayı çok memnun olduğunu göstermek istiyordu.

Fakat Peter, onun bütün bu tavırlarına rağmen çok mütees[sir] olduğunu farketti. Gözlerinin altı çökmüş ve morarmıştı. Yüzü, uzun bir hastalıktan kalkmış insanlar gibi süzülmüş ve solmuştu. Kim bilir kaç gecedir gözüne uyku girmemiş olacaktı.

Peter, aşkta muzaffer olmuş bir erkek gibi, Pol'ün bir kadın yüzünden bir hale gelmesinden böyle perişan bir hale ... bu işi nasıl buluyor ve onun ... karşı kayıdsız duruyordu. ... kahkaha attı:

— Sen kimi aldatıyorsun, ... Aynayı al da şu yüzünün ... bak. Bitmişsin yahu!..

Pol hâlâ işi alaya vuruyor ... kırptı:

— Arkadaş, ben de öyle bir ... arkasından ah, vah edecek ... mı?

Sonra büyük bir ciddiyetle ... — Ben yalnız ona acıyorum. ... Şimdi mutlaka kendini yere vurup ağlıyordur!..

(Arkası var)

Ruhr ve Ren havzasına hava akınları

Borkum'da Alman kıt'alarına hücum edildi

Londra 11 (a.a.) — İngiliz Hava Nezaretinin tebliği:

Dün öğleden sonra Blenheim tipi bombardıman tayyarelerinden mürekkeb küçük bir teşekkül, Borkumda düşman üssüne hücum etmiştir. Hemen deniz seviyesine yakın alçaktan uçan tayyarelerimiz, hücumlarını tam bir sürprizle yapmışlardır. İnşaat üzerine ve acele bir surette sığınaklara doğru koşan kıt'alara, şiddetli mitralyöz ateşi açılmıştır. Tayyarelerimizden birisi kayıbdır.

Ruhrda ve Ren havzasında, fena havaya rağmen, bir çok hedef bombardıman edilmiştir. Esas hedefi, Dusseldorf teşkil eylemiştir.

Daha iyi hava şeraiti altında, diğer bir bombardıman teşekkülü Brestte deniz cüzütamlarına hücum etmişlerdir. Bir çok tayyarelerin attığı bombaların Alman Scharnhorst ve Gnesenau harb gemileri etrafına ve yanlarına düştüğü görülmüştür. Havuzlara hasar yapılmıştır.

Merignacda, Focce Wulf tayyare meydanı muvaffakiyetle bombardıman edilmiştir.

Bütün bu gece harekâtından tayyarelerimizin yedisi üslerine dönmemiştir.

Fransadaki üslere taarruz

Londra 11 (a.a.) — Zannedildiğine göre İngiliz hava kuvvetleri dün öğleden sonra şimalî Fransa üzerinde taarruz hareketleri yapmışlardır. Manş üzerinde Fransa istikametinden dönen bir çok tayyarenin görünmesinden biraz sonra Gris - Nez burnu mıntakasındaki kayalıklar üzerinde bir yangın çıktığı görülmüştür. Buradaki bazı binaların bulunduğu yerden bir duman yükseldiği müşahede edilmiştir. Bu sırada Manş boğazında rüyet şartları çok iyi idi.

Berlin bombardımanının tafsilâtı

Londra 11 (a.a.) — Bu gece İngiliz avcıları tarafından 9 düşman bombardıman tayyaresinin tahrib edildiği öğrenilmiştir.

Londra 11 (a.a.) — Hava Nezaretinin İstihbarat servisi İngiliz bombardıman tayyareleri tarafından çarşamba - perşembe gecesi Berlin üzerine yapılan akın hakkında aşağıdaki tafsilâtı vermektedir:

Kuvvetli bir ay ışığı mevcuddu. Tayyarelerimiz Berline yaklaşınca bütün hava dafi bataryaları faaliyete geçtiler. İngiliz pilotlarının intıbaı hava müdafaa tertibatının bundan evvelki hücumdanberi takviye edilmiş olduğu merkezindedir. Fakat bu tertibat tayyarelerimizin çok kuvvetli bombalarını şehrin merkezine atmalarına mâni olamamış, taarruz neticelendirilmiştir.

Geceyarısından evvel Berlinin başlıca garlarından biri civarında bombaların patladığı ve büyük bir marşandiz garına da bombalar düştüğü görülmüştür. Taarruz ilerledikçe çıkan yangınların adedi de artmakta idi. Taarruzun üçüncü saatinde Berlinin ortasında büyük bir yangın çıkmış, büyük duman sütunları yükselmeğe başlamıştır.

İngiliz pilotlarından biri dış müdafaaların obüs menzili altına pike surette inerek bombalarını şehrin ortasına bırakmıştır. Evvelki akınlarda olduğu gibi bu sefer de Almanlar bombardıman tayyarelerimizi gece avcıları vasıtasile durdurmağa çalışmışlardır. Tayyarelerimizden biri bu avcılardan birinin bir duman sütunu bırakarak düştüğünü görmüştür.

Bombalanan binalar

Berlin 11 (a.a.) — İngiliz hava kuvvetlerinin hücumuna maruz kalan hedefler arasında Almanyanın en güzel operası olan Berlin Devlet Operası da bulunmaktadır Bu bina tamamile yanmıştır. Bu sebeble, Roma Operasının 20 nisanda Berlinde mezkûr binada vereceği temsil iptal edilmiştir. Devlet kütüphanesi de ağır hasara uğramıştır. Maddî zarar çok büyüktür. Kronprinz'in sarayı ile o civardaki bir çok büyük binalar ve üniversite de hasara uğramıştır. Ötedenberi ecnebi devlet reislerinin ikametine tahsis edilen Bellevue sarayı ile Hariciye Nezareti ve Potsdamdaki küçük saray da hasara uğrayan binalar arasındadır.

Alman tebliği

Berlin 11 (a.a.) — Alman orduları başkumandanlığından:

İngilterenin harb ekonomisi ve iaşesi bir kere daha Alman hava kuvvetlerinin ağır darbelerine maruz kalmıştır. Hebrade adalarının 200 kilometre şimali garbisinde, silâhlı keşif tayyareleri, 3 bin tonilâtoluk bir ticaret gemisine tam isabet kaydetmişler ve bu vapuru batırmışlardır. Bu tayyareler, Shetland adalarının şimali garbisinde diğer büyük bir ticaret gemisini ciddî hasara uğratmışlardır.

Yüzlerce muharebe tayyaresi, dün gece, merkezî ve cenubî İngilterede askerî hedeflere hücum etmişlerdir. Birminghama bir kaç saat birbirini takib eden dalgalar halinde hücum edilmiştir. Fabrikalarda bir çok büyük yangın müşahede olunabilmiştir. Bu hücumların iyi bir netice verdiği tahmin olunabilir. Nottingham esliha fabrikalarına, Southampton liman tesisatına ve İngilterenin şark ve cenubu şarkî sahilinde muhtelif mahallere de başka müessir hücumlar yapılmıştır.

Gündüz, düşman, işgal altındaki arazi sahiline ve Norderney adasına hücumlar yapmıştır. Şehirde yalnız halkla meskûn mahallelere isabetler olmuştur Sivil halk arasında ölü ve yaralı vardır.

Gece düşman, garbî Almanyada muhtelif noktalar üzerine az miktarda infilâk ve yangın bombası atmıştır. Hasar fazla ehemmiyetli değildir.

Düşman hava muharebeleri esnasında 10 tayyare kaybetmiştir. Bunlardan 5 tanesi, gece avcıları tarafından düşürülmüştür. Hava dafi bataryaları da 4 tayyare tahrib etmiştir. Bu suretle düşmanın umumî kayıbı 15 tayyaredir. 8

Örfî İdare Komutanı

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

alâkadar müdürlerden mürekkeb bir toplantı yapılarak hükûmet vesaitile Anadoluda akraba veya ailelerinin yanlarına gitmek isteyenlerin doldur - maları için kazalardan tevzi edilen beyannamelere aid hususat hakkında müzakereler cereyan etmiştir.

Beyanname tevzii devam ediyor

Bu beyannamelerden almak üzere kaza ve nahiyelere müracaat edenlerin sayısı artmıştır.

Beyanname harici olarak son gün - lerde yol masraflarını kendileri ödemak suretile gidenler de vardır.

Beyannameler kırmızı ve beyaz olmak üzere iki çeşid tabedilmiştir. Kırmızı beyannameler malûl ve müteka - idlere, beyaz beyannnameler de diğer halk içindir.

Beyanname alanların en ziyade Beyoğlu muhitinde sakin olanlardır. Dünkü toplantıda verilen karar mucibince bunların gitmek istedikleri yol güzergâhı her akşam kaymakamlarca tespit edilerek sayı itibarile miktarları vilâyete bildirilecektir .

Netice alındıktan sonra bunların ne suretle gönderilecekleri tespit ve sevklerine mahsus nakil vasıtaları tahrik edilecektir.

Şehirden ayrılmak isteyenlerin gittikleri mahallerde izdihama ve mesken buhranına sebebiyet vermemeleri için gittikleri yerlerde akraba veya ailele - rinin mevcud olduğunu beyannamelerine yazmaları zarureti vardır.

Sığınak işi tekrar kontrol edilecek

Vilâyet seferberlik müdürlüğü ya - kında meskenlerde ve evlerin bahçe veya civarlarında umumî ve hususî sığınak inşası işi ile tekrar meşgul ol - mağa ve bunları kontrola başlayacaktır. Arsalarda inşa edilecek sığınakların mahalleri memurlar tarafından tayin edilecektir.

Yarın yapılacak denemeler

Yarın sabah saat onda Üsküdar kazası mıntakasında ve öğleden sonra saat üçte Eminönünde yapılacak mevziî pasif korunma ve paraşütçülerle mücadele denemesinin hazırlıkları ikmal edilmiş ve icab eden ekipler hazırlanmıştır. Ekipler merkezî bir vaziyette bulunacaklar ve vazife görecekleri yerler evvelden kendilerine haber veril - miyecektir.

Pazartesi Beykoz, salı günü de Eyübde denemeler tekrar edilecektir.

Kral Aleksandr'ı öldürenler

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

kısa bir hitabede iktidarı ve Hırvat ordusunun kumandasını, mülteci - ler lideri Drante Pavaliç'in tensi - bile eline aldığını beyan etmiştir.

General Kvatornik, ameleyi, köylüleri, askerleri ve demiryolları memur ve müstahdimlerini yeni hükûmetin emirlerine itaate davet eylemiştir.

Biraz sonra Hırvat çiftiç partisi reisi doktor Maçek'in bir beyannamesi okunmuştur. Maçek de bu beyannamesinde bütün Hırvatları veni hükûmete mutavaata davet etmektedir.

Alman tayyaresi üssüne dönmemiştir.

Yeni İngiliz tayyarelerinin müthiş sür'ati

Londra 11 (a.a.) — Seri halinde imal edilen yeni Spitfire tayyarelerinin pike hücumu tecrübelerinde 1000 kilometre sür'at temin edilmiştir. Bu suretle Spitfireler sadanın sür'atine yaklaşmış bulunuyorlar. Aralarında saatte 240 kilometrelik bir fark kalmıştır.

Bir çok gece bombardıman tayyaresi düşürmüş olan İngiliz avcı tayyare filoları, bilhassa gece muharebeleri için yerinde olarak yırtıcı avcı ismi verilen bir tayyare kullanmaktadırlar. Bu hakikatte saatte 600 kilometreden fazla bir sür'ati olan hafif bir bombardıman tayyaresidir. Bu tayyarenin iki kanadlarının 18 metre boyu vardır. Avcı tayyarelerinin en büyüğü olan bu tayyareler merhalesiz 2000 kilometre katedebilmektedirler.

Amerika hava ordusu kumandanı İngilterede

Vaşington 11 (a.a.) — Amerika hava ordusu kumandanı General Arnold dün bir Clipper transatlantik tayyaresile Nevyoktan İngiltereye hareket etmiştir. General, İngilterede üç dört hafta kalarak hava harbinin son şekilleri ile yeni müdafaa usullerini resmî müşahid sıfatile tetkik edecektir.

Atlantikte bir İngiliz gemisi batırıldı

Nevyork 11 (a.a.) — Deniz mahfillerinde Grace - Field İngiliz şilepinin cenubî Atlantikte bir Alman korsan gemisi tarafından batırıldığı bildirilmektedir. Tayfalardan bir kısmının Bordeauxya çıakrıldığı zannedilmektedir.

M. Çörçil bombardıman edilen mıntakalarda alkışlarla karşılanıyor

Swansea 11 (a.a.) — Başvekil Çörçil refakatinde Bayan Çörçil'le Amerikan büyük elçisi Winant ve Ruzvelt'in İngilteredeki mümessili Harriman olduğu halde Swanseayı ziyareti esnasında her sınıftan halk tarafından heyecanla karşılanmış ve alkışlanmıştır.

Ziyaretçiler şehrin hava akınlarından müteessir olan kısmında bir gezinti yapmışlardır.

Başvekil gazetecilere Swansea halkının yüksek maneviyatından bahse girişmiş, Filhakika bu şehir halkı büyük bir cesaret göstermektedir.

Winant'la Hurriman da halkın mükemmel olan maneviyatından sitayişle bahsetmişlerdir.

İstanbul Borsası, 11/4/941

Londra	1 Sterlin	5,24
Nevyork	100 Dolar	130.— 129,20
Cenevre	100 İsv Frc	29.98
Atina	100 Drahmi	0,9975
Madrid	100 Peçeta	12.9375
Belgrad	100 Dinar	3.175
Yokoha	100 Yen	31.1375
Stokholm	100 İsveç K	30,745

Bir tedbir etrafında

(Başmakaleden devam)

hiç telâşsız olarak bütün bir itidal ve sükûnetle tatbikı da halkın vazifesidir. Ve hükûmet sarahaten ifade etmemiş bile olsa şunu da anlamalıdır ki devlet vasıtalarının kolaylığı ihtiyac sahiblerine bırakılarak hal ve vakti müsaid olanların Anadolu dahilinde gidecekleri mahallere kendi masraflarile gitmeyi tercih eylemeleri elbette çok yerinde bir hareket olur.

Tekrar edelim ki bu isabetli tedbirin yanına telâşın zerresini dahi yaklaştırmamak ve onu çok iyi anlayışın tam sükûn ve huzuru ile tatbik etmek lâzımdır. İsteyenlerden gidebilenler vasıtaların kudretine göre bir sıra dahilinde giderler. Böyle bir nizam bu iyi tedbirin iyi yürümesini ve tam görülmesini temine kâfidir, ve şurasını iyi bilelim ki bu tedbirin tatbikile sadece vatan müdafaasını daha kolay ve daha kuvvetli kılmak gibi bir vazife görmüş olacağız. Asıl maksad budur, ki onda hükûmetle milletin tam ittihadı vardır. Türk sınırlarını bekleyen kahraman ordumuz her işimizi huzur ve sükûnla görmekliğimize kâfi muazzam bir kudrettir. Lâzımdır ki her hal ve hareketimizle biz de o gözbebeğimiz şanlı ordunun vazifelerini kolaylaştırmış olalım.

Burada devlet idare şubelerine düşecek bir noktaya da işaret edelim: Tamamen ihtiyatî bir tedbir olarak Anadoluya gitmek isteyeceklerin devletçe gösterilen kolaylıktan istifade etmek mevkiinde olanlar isim ve adreslerile sıraya konarak binecekleri vasıtalara göre kendilerine vaktinde yapılacak tebligat dairesinde hareket etmeleri bu işi tanzim edecek en kestirme bir yoldur. Yol masraflarını kendileri ödeyerek Anadoluya giden vatandaşlarımızın hareketini ise aynı düşüncelere istinaden takdir etmek icab eder. Bu da böyle yapılınca bu mevzu üzerinde söylenecek söz kalmamış olur.

YUNUS NADİ

HARB VAZİYETİ

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

taarruzda da tatbik etmiş, iki ordunun birleştiği noktaya, Yugoslav ve Yunan ordularının mafsalına bütün kuvvetile yüklenmiştir. Almanların Rumanya, Macaristan ve Bulgaristanda 36 tümeni vardı. Bunların 6 sı motörlü, 2 si zırhlı, 1 tanesi de tank tümeni idi. Bu 36 tümenin yalnız 7 tanesi Rumanya ve Macaristanda bulunuyordu. Mütebakisi, Bulgaristanda tahşid edilmişti.

Alman taarruzunun siklet merkezi Yugoslav ve Yunan hududlarının ve aynı zamanda bu iki ordunun birleştiği mıntaka olmuştur. Burada Yunanlılar, müstahkem mevkilerinde kahramanca harbederek Alman taarruzlarını durdururken Yugoslavlar aynı mukavemeti gösterememişlerdir. Alman zırhlı ve motörlü birlikleri burada Yugoslav cephesini yararak Doyran gölü civarına kadar ilerlemişler ve Vardar vadisinden Selâniğe doğru inmişlerdir. Bu hareket, şarkî Makedonyada kahramanca harbeden Yunan ordusunun sol cenahından çevrilmesini mucib olmuş ve tabiatile Selânik elden çıkmış, şarkî Makedonyada harbeden Yunan kuvvetlerinin irtibatı kesilmiştir. Almanlar, burada Yunanlılardan 80,000 esir aldıklarını iddia ediyorlarsa da Yunanlılar, bu rakamı pek mübalâğalı buluyor, irtibatı kesilen birliklerin mevcudu 15,000 kişi olduğunu ve bir kısmının da Halkidikya yarımadasına çekildiklerini ve oradan Yunanistana geçtiklerini söylüyorlar. Hudud tahkimatındaki Yunan birlikleri, cidden kahramanca bir gayretle hâlâ mücadeleye devam etmektedirler.

Yugoslav ordusunun Ustrumca civarında mukavemet gösteremeyişi ise şu sebeblerden ileri gelse gerektir:

1 — Ciddî tahkimat mevcud olmayışı,

2 — Buralardaki Bulgar ve Hırvat askerlerinin harbetmiyerek düşmana teslim olması ve bu yüzden cephede gedikler açılması üzerine Alman motörlü ve zırhlı birliklerinin buradan kolayca akmaları,

3 — Yugoslav ordusunun, sakıt hükûmetin aldığı tedbirler yüzünden bu mıntakada zayıf olması ve yeni hükûmetin bu zâfları izaleye vakit bulamayışı.

Son vaziyete göre, şimalden gelen Almanlar Zagrebe girmişlerdir. Macarlar da, kendi köşelerinden hududu tecavüz etmişlerdir.

Bir Alman kolu, Morava nehri vadisini takiben Bosnasaraya doğru ilerlemektedir. Cenubdaki Alman ordusu, Manastıra varmış ve Ohri gölü civarına doğru yanaşmıştır. Şimdiye kadar tuttuğu hatta hazırlanmak ve tahkimat yapmakla meşgul bulunan İngiliz ordusile Almanlar arasında temas başlamıştır.

Kaçanik boğazı civarında toplanmış olan Yugoslav ordusu, bir Sovyet haberine göre, Üsküb istikametinde taarruza geçmiştir.

Yugoslav ordusunun Arnavudluktaki ileri hareketine devam etmekte olduğu bildiriliyorsa da, Almanlar Manastıra geldikten sonra, bu taarruz artık geç kalmıştır.

Görünüşe göre, Yugoslav ordusu büyük kısmının Yunan ve İngiliz ordularile irtibatı kesilmek üzeredir. Fakat İngiliz tebliği cenubda Yugoslav mukavemetinin sertleşmekte olduğunu bildirmektedir.

Yunanlılarla İngilizler, Selânik körfezinin garb sahillerinden itibaren Preşpe ve Ohri gölleri mıntakasına kadar uzanan dağlık mıntakada bir cephe teşkil etmek ve böylece Arnavudluktaki Yunan cephesini Selânik körfezine kadar temdid etmek isteyorlar. Bu yeni cephede Yunanlılarla İngilizlere pek mühim bir vazife düşmektedir ki bu da, anudane bir müdafaa ile Almanları durdurmaktan ibarettir. ?

Vardar boyunda

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

fını, Yunanlıların muhteşem mukavemeti teşkil etmektedir.

Daha garbda Alman kuvvetleri Yenice ve Manastıra varmışlardır.

Cenubî Yugoslavyada, Alman ileri hareketine mukavemet sertleşmektedir.

Alman kıt'aları Olemp dağına ilerleyor

Nevyork 11 (a.a.) — Tass:

Associated Press'e göre, Alman makineli kolları Selânikten Eğe denizi boyunca taarruza geçerek Olemp bölgesindeki esas Yunan ordusile İngiliz kıtaatına doğru yürümeğe başlamışlardır.

Rupel kalesi hâlâ mukavemet ediyor

Atina 11 (a.a.) — Ofi Fransız ajansı bildiriyor:

Bazı haberlere göre, Makedonyadaki Rupel kalesi hâlâ mukavemet etmektedir.

İngiliz tayyare filolarının müthiş hücumları

Kahire 11 (a.a.) — Ortaşarktaki Britanya hava kuvvetleri karargâhının bugünkü tebliği:

Havanın fena olmasına rağmen İngiliz tayyareleri dün bütün gündüz şimalî Yunanistan ile cenubî Yugoslavyada harekâtta bulunarak Almanları bomba ve mitralyöz hücumlarile hırpalamışlardır. Manastır ile Pirlepe arasında düşman zırhlı kuvvetleri bombardıman edilmiş ve tanklar üzerine tam isabetler kaydedilerek bir miktar tank tahrib olunmuş ve diğer bir miktarı da devrilmiştir. Bazı bombalar yol civarına düşmüş, diğer bazı bombalar da demiryolu yakınında patlamıştır. Koçanda demiryolu depoları bombardıman edilmiş, Pirlepenin 16 kilometre batı - cenubundaki petrol deposuna ateş verilmiştir. Düşman kıtaatına büyük zayiat verdirilmiştir. Bir çok ölü ve yaralı vardır.

Perşembe günkü taarruzlar

Atina 11 (a.a) — Yunanistanda bulunan İngiliz kuvvetleri umumî karargâhının tebliği:

Perşembe günü bütün gün şimalî Yunanistanda havanın çok fena olmasına rağmen İngiliz bombardıman ve avcı tayyareleri faaliyette bulunmuşlardır. Manastır civarında bir motörlü nakliye kolu bombardıman edilmiş ve avcılarımız Manastır tayyare meydanında bulunan düşman kamyonlarile kıtaatını mitralyöz ateşine tutmuşlardır. Düşman burada ağır zayiat vermiştir.

Florina ile Pirlepe arasındaki yol üzerinde zırhlı kollar alçkatna uçularak muvaffakiyetle bombardıman edilmiştir. İki büyük kamyona isabet vaki olmuştur. Diğer bir kamyonun devrildiği, bir dördüncüsünün de yandığı görülmüştür. Nakliye arabalarile kıtaat mitralyöz ateşine tutulmuştur.

Bütün bu harekâta iştirak eden tayyarelerimizin hepsi üslerine dönmüşlerdir.

Selâniğin bütün askerî tesisatı tahrib edildi

Atina 11 (a.a.) — Reuter ajansının hususî muhabiri bildiriyor:

Dün akşam burada bildirildiğine göre, yeni İngiliz seferî ordusu henüz müstevli Almanlarla temasa gelmemiş olmakla beraber İngiliz ve Avustralya istihkâm kıt'alarile nakliye müfrezeleri Selâniğin tahliyesine yardım etmişlerdir. Atinaya gelen haberler bu kıt'aların Almanların şehre girmelerine takaddüm eden son dakikalara kadar ne büyük işler gördüklerini göstermektedir. Nakliye kıt'alarına mensub şoförler, müşkül vaziyette bulunan Yunanlıların davetine icabet ederek düşman tayyarelerinin kesif mitralyöz ateşi altında Gevgeli'ye kadar gidip yaralıları nakletmişlerdir. Bu gidip gelmeler esnasında büyük bir İngiliz kamyonu bir hafif Alman tankına kasden bindirerek Alman tankını tamamile kullanılamaz bir hale sokmuştur. Bu arada İngiliz istihkâm kıt'alarına mensub askerlerle Avustralya erleri evvelden tanzim edilen bir program mucibince sistemli bir surette çalışarak köprüleri atmışlar, petrol stoklarını yakmışlar, telgraf ve telefon tellerini kesmişler ve yolları tahrib ederek münakale vasıtalarını bozmuşlardır.

İngilizlerin Selânikteki bütün malzeme ve teçhizatları daha evvelden nakledilmiş bulunuyordu. Alman ileri kıt'aları şehre girdiği sırada bir İngiliz müfrezesi tahrib işlerini bitirmek üzere idi.

Fakat bunlar sür'atle çekilip Almanların eline düşmekten kurtulmağa muvaffak olmuşlardır.

Selânikteki bütün İngiliz tebaası deniz yolu ile daha evvel çıkarılmıştır.

Alman hava akınları

Atina 11 (a.a.) — Yunan Umumî Emniyet Nezaretinin dün akşam neşredilen resmî tebliği:

Alman tayyareleri, sabahın ilk saatlerinde Pire mıntakası üzerinde uçmuşlar ve muhtelif noktalara mayinler atmışlardır. Bir mayin, şehre düşerek patlamış, binalara pek az hasarı ve sivil halk arasında pek az zayiatı mucib olmuştur. Akıl hastalıkları hastanesi civarına da başka mayinler atılmış, bu mayinler de sivil halk arasında pek az zayiata sebebiyet vermiştir. Peraia mıntakasında düşürülmüş bir Alman tayyaresinin enkazı bulunmuştur.

Bir Alman hava filotillâsı, Kozan şehrinin merkez mahallesini bombardıman etmiş ve mitralyöz ateşine tutmuştur. Sivil halk arasında sekiz ölü ve kırk yaralı vardır.

Atina 11 (a.a.) — Dün saat 21.45 te Atinada alarm işareti verilmiş ve saat 22,41 e kadar devam etmiştir.

Arnavudlukta

Atina 11 (a.a.) — Yunan başkumandanlığının dün akşamki tebliği, Arnavudlukta keşif harekâtı ve topçu faaliyeti vukua geldiğini, şarkta kayda değer mühim bir şey olmadığını ve şimal hududunda Yunan mukavemetinin devam ettiğini bildirmektedir.

Alman tebliği

Berlin 11 (a.a.) — Alman orduları başkumandanlığından:

9 nisanda, Alman muharebe tayyareleri, Pire limanında bir İngiliz benzin deposunu muvaffakiyetle bombardıman etmiştir. Bu depoda yangın çıkarılmıştır. Dört büyük nakliye vapuruna bombalar isabet etmiştir.

Vardar'ın şarkında Yunan ordusunun teslim olması, sistematik bir surette vukua gelmektedir. Esirlerin miktarı ve ganaimin ehemmiyeti henüz tahmin olunamamaktadır.

Mümtaz Yunan kıt'aları tarafından işgal edilen ve kısmen kayalara yerleştirilmiş sığınaklardan mürekkeb olan Metaksas hattının yarılmasında, geniş mikyasta, Alman cenub eyaletleri dağ kıt'aları temayüz etmiştir.

Yunan milleti hükûmeti teşci ediyor

Atina 11 (a.a.) — Atina ajansı bildiriyor:

Başvekil Korizis, Yunanistanın her tarafından bütün Yunan milletinin Kral ve millî mhükûmetinin etrafında şeref ve hürriyet için bütün varlığile çarpışmağa azmettiğine dair telgraflar almaktadır.

Yunan kahramanlığının tafsilâtı

Atina 11 (a.a.) — Atina radyosu, dün akşamki neşriyatında demiştir ki:

Makedonyada dümdar muharebeleri veren Yunan müfrezelerinin tam bir intizamla geri çekilmeğe muvaffak olduklarıı öğrenilmiştir.

Müttefik kuvvetlerin mukavemetlerini tanzim edecekleri esas hat, tam ve sağlam duruyor. Selâniğin muvakkaten kaybı, bütün Elenler üzerinde ancak derin bir tesir uyandırabilir. Fakat, Trakyanın ve tarihî merkezi de dahil olmak üzere Makedonyanın tahliyesi, Yunan - Yugoslav hududundan ve Vardarın şarkındaki vadiden yarması beklendiğinden daha erken vukua gelmiş olmakla beraber, bütün alâmetlere göre, Yunan kuvvetlerinin geri çekilmesi, muntazam bir surette ve evvelden derpiş edildiği veçhile vukua gelmişe benzemektedir.

Rupel boğazında, Struma vadisinde ve Kılkış civarında Yunan ve Alman müfrezeleri arasında dört gün bütün dehşetile hüküm süren muharebe, cesaretin en kaba şeklinde vahşi kuvvete faikiyetini bir kere daha isbat etmiştir. Yapılan ve bir gün yeniden anlatılacak olan yüksek şecaat ve hamaset destanları, küçük memleketimizin bir kere daha, ecdadlarının eski çağda dünyaya bahşettiği hürriyet prensiplerini ve medeniyet meşalesini, yapmasını pek iyi bildiği bir tarzda yeniden müdafaaya çağırılmış olduğundan dolayı, bütün Yunanlılara iftihar verecektir.

Makedonya vaziyeti hâlâ sarih değildir

«Selâniğe doğru Alman yarma hareketile irtibatı kesilmiş olan Yunan kuvvetleri, Bulgar hududunda daima mukavemet etmektedir. Esasen, Yunan ve Alman kıt'alarile, Selâniğin sukutundan evvel kesilmiş bulunan irtibat, yeniden teessüs etmemiştir.

Alman kolunun açık kalan sol cenahımızdan Selânik istikametine inişinden sonraki vaizyet, daima gayrısarih olarak kalmaktadır. Alman kuvvetleri, Selânik vadisine müşkülâta maruz kalmadan yayılmışlar, fakat müttefiklerimizle birlikte kurulan müdafaa hatlarile temas etmemişlerdir. Bu esnada, kıt'alarımız, evvelden derpiş edilen ihtimallere göre yerleştirilmiştir.

Arnavudluk cephesinin İtalyan bölgesinde iki İtalyan hücumu, kırılmıştır Hücum edenlerden pek azı havatta kalmıştır.»

Macar ordusu da Yugoslavyaya hücum etti!

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

yetle karşıladık. Yugoslavya artık mevcud olmadığından 1918 de Macaristandan ayrılan toprakların emniyetini temin etmek ve burada yaşayan birçok Macarların akıbetini korumak bir zaruret halini almıştır. Bu ise derhal ifa edilmesi icab eden millî ve mukaddes bir vazifedir. Binaenaleyh cenubda yaşayan Macarların imha edilmekten ve anarşiden korunmaları için askerimize bu gün emir verdim.

Askerlerimizin yapacağı harekât aramızda hiç bir ihtilâf bulunmıyan Sırb milletine müteveccih değildir. Biz Sırblarla sıkı bir sulh halinde yaşamak isteyoruz.»

İngiltere Macar hareketini alçakça bir taarruz addediyor

Londra 11 (a.a.) — Amiral Horthy-nin beyannamesi çok fena bir tesir yapmıştır. Amiral Horthy'nin dönüşü Mareşal Göringe karşı olan hududsuz dostluk ve hayranlığına atfedilmektedir. Fakat bu hal hesabların görülmesi günü geldiği zaman Büyük Britanya nazarında hiç şüphesiz bir mazeret teşkil etmiyecektir. An'aneleri İngilterede bu bu kadar takdir edilen bir memleket şimdi Mihvere hoş görünmek için bütün menfur mahiyetile İtalyanın işlediği cinayeti tekrar ederek en çetin imtihanları geçirmekte olan bir memlekete karşı alçakça bir taarruza geçmek için mukaddes bir günü intihab etmiş bulunuyor.

Macar kıt'aları ilerleyor

Roma 11 (a.a.) — Stefani ajansına Budapeşteden bildiriliyor:

Macar kıt'aları Drava ile Tiza ara - sındaki eski Macar arazisinde ileri yürüşe başlamışlardır.

Yugoslav müfrezeleri hücum etmişler!

Budapeşte 11 (a.a.) — Mitralyöz ve ağır silâhlarla mücehhez Yugoslav hudud müfrezeleri, dün sabah, Muhaç civarında Erdofolopuszta ve İzabellafoldda Macar hudud avcı karakollarına hücum etmişlerdir. Macar hudud avcıları, adedce kendilerine faik düşmanla mücadeleye girişmişler ve şiddetli bir mücadeleden sonra tardedilmişlerdir.

Slovakya da Yugoslavya ile münasebatını kesmiş

Presburg 11 (a.a.) — Stefani:

Slovakya, Yugoslavya ile diplomatik münasebetlerini kesmiştir. Bu husustaki nota, Presburgdaki Yugoslav maslahatgüzarına tevdi edilmiştir. Belgraddaki Slovak maslahatgüzarı Peşteye gelmiş - tir.

Bütün Yugoslav kuvvetleri cenubda toplanıyor

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

rebden cenuba çekilmişlerdir. Yalnız az adette geri kıt'aları muharebe etmektedir.

Almanlar Bled'e girmişler

Nevyork 11 (a.a.) — Tass: Associated Press'e göre Yugoslavyanın şimalinde, Klagenfurt'dan gelen Alman makineli kıt'aları Bled şehrini işgal ederek Lubliana istikametinde ilerlemektedirler.

Almanların Manastırda verdikleri zayiat

Atina 11 (a.a.) — İtimada değer bir kaynaktan bildirildiğine göre Almanlar Manastır'ı işgal ederken İngiliz hava kuvvetlerinin müthiş bir hücumuna uğramışlardır. İngiliz tayyareleri alçaktan uçarak tank ve zırhlı otomobil kollarını ezmiş ve düşmana insanca da ağır zayiat verdirmişlerdir.

Yugoslav tebliği

Yugoslavyada bir mahal 11 (a.a.) — Yugoslav başkumandanlığının tebliği:

Düşman, Paraçin ve Şuptia'yı işgal ederek Velika Merava vadisinde ilerlemeğe devam etmektedir.

Şimal cephesinde, düşman, Virovititza bölgesinde pek az muvaffakiyet elde etmiş ve burada kıt'alarımızın müte - yakkız hareketi neticesinde durdurul - muştur.

İtalyan cephesinde hafif faaliyet olmuştur. Muhtelif noktalara düşman paraşütçüsü indirilmiştir. Fakat bunların hepsi muhasara edilmiş ve esir alınmıştır.

Arnavudluktaki vaziyette hiç bir değişiklik yoktur.

Fena hava dolayısile, az hava faaliyeti olmuştur.

Alman tebliği

Berlin 11 (a.a.a.) — Alman orduları başkumandanlığının tebliği:

10 nisan sabahındanberi, General Weichs kumandasındaki Alman kıt'aları, Drave nehrinin geçidini zorladıktan sonra, fena havaya ve ârızalı araziye rağmen, cenuba doğru muvaffakiyetle ilerlemektedir. Hususî bir tebliğde daha evvel bildirilmiş olduğu veçhile, zırhlı kıt'alar serî bir ileri hareketle, Hırvatistanın merkezi Zağreb'i işgal etmişlerdir.

Düşmanı şimal - garb istikametinde takib eden ve Niş'den gelen Alman kıt'aları, merkezî Sırbistanda vukua gelen muharebeler esnasında bir çok fırkayı imha eylemiştir. Alman kıt'aları, 10 binden fazla esir almışlar ve 70 top ile büyük ganaim elde etmişlerdir.

Cenubî Sırbistanda çarpışmış olan düşman kuvvetleri imha edilmiştir. Bunlardan çarpışmaya salih sonuncu bir grup, 10 nisanda, Krilovac civarında bir Alman fırkası tarafından kısmen imha olunmuş, kısmen esir alınmıştır.

Alman hava kuvvetleri, ordunun harekâtına muzaharet etmişlerdir. Zağ - reb'in garbında bir nakliye treni muvaffakiyetle bombardıman edilmiştir.

İtalyan tebliği

Roma 11 (a.a.) — İtalyan orduları umumî karargâhının 308 numaralı tebliği:

Julya cephesinde Longataco işgal edilmiştir. Sava ve Lublianica vadile - rinde harekât devam etmektedir.

Arnavudlukta şark cephesinde kıtaatımızın Yugoslav topraklarında ileri hareketi devam etmektedir.

Yunan cephesinde kayde değer bir şey yoktur.

Yugoslavyada tayyarelerimiz pek alçaktan uçarak kıt'alara makineli vesaite ve düşman mevzilerine taarruz etmişlerdir. Bombardıman taşekkülleri Sebenico deniz üssüne taarruz ederek liman tesisatına ve antrepolara isabetler kaydeylemişlerdir.

Dirulje ve Slosella deniz tayyare üsleri yeniden bombardıman edilmiş ve makineli tüfek ateşine tutmuştur. Bu üslerde yangınlar çıkarılmış ve dört deniz tayyaresi hasara uğratılmıştır. Ragusa askerî tesisatına da isabetler kaydedilmiştir.

Yunanistanda Kiparissia şimendifer istasyonu hasara uğratılmış ve Morada Arkadcika nehri üzerindeki şimendifer köprüsü tahrib edilmiştir.

Alman tayyarecilerinin itirafları

Yugoslavyada bir mahal 11 (a.a.) —

Yugoslavyada esir edilen Alman tayyarecileri, Almanya Yugoslavyaya ilânı harb etmeden evvel, Belgradın merkezinde Kral sarayını bombardıman etmek emrile havalanmış olduklarını bildir - mişlerdir. Bu Alman tayyarecileri, Hitlerin beyannamesini radyoda dinlediklerini söylemişlerdir. Tayyareciler, Belgrada doğru iki gün evvel Fransayı terkettikten sonra Viyanadan havalanmış olduklarını ilâve etmiştir.

Berline göre

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

bulunan Alman kıt'alarının da bu misali takib etmeleri ve Türk hududuna yaklaşmamaları gayrivarid değildir.

Bulgaristanda fevkalâde tedbirler

Sofya 11 (a.a.) — Gazeteler, şehir halkının bundan sonra tâbi olacağı hususları bildiren bir nizamname neşretmişlerdir. Bu nizamnameye göre yaya yürüyenlerin sokak ortasından gitmeleri ve sokakta gazete okumaları yasaktır. Bundan başka yedi yaşına kadar olan çocukların yalnız olarak sokağa çıkmaları da memnudur. Kezalik sokaklarda grup halinde toplanmak ve yürümek de yasak edilmiştir. Tramvaylar saat sekize kadar normal tarife mucibince işlemekte, sekizden sonra yarımşar saat fasıla ile sefer etmektedirler. Saat ondan sonra hiç bir tramvay işlememektedir.

Hava müdafaa komutanlığı tarafından da ayrıca bir çok beyannameler neşredilmiştir. Bu beyannamelerde hava akınları esnasında nasıl hareket edileceği izah edilmektedir.

Mektebler kapatılıyor

Sofya 11 (a.a.) — Sofya Üniversitesile, Mustafapaşa, Varna, Filbe ve Dupniçadaki yüksek mekteblerde dünden itibaren dersler kesilmiştir. Zora gazetesinin verdiği bir habere göre 37 ilk mekteb Maarif Nezaretinin emrile kapatılmıştır.

AMERİKA Kızıldeniz ile Süveyşi gemilerine açtı

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

olacaklardır. Zira Mısır bitaraf bir topraktır. Ve bitaraf bir memlekete aid hamuleler Aden körfezi ve Kızıldeniz üzerinden nakledilebilir.»

Ruzvelt, Birleşik Amerika hükûmetinin bitaraf bir memlekete sevkedilen eşyanın sonunda bir muharib memlekete gidebileceği meselesini inceleyeceğini ilâve eylemiştir.

Keza reisicumhur, Amerika vapurlarının Kızıldenizde sefer edebileceklerini, zira bu bölgedeki sulardan yalnız Akdenizin muharebe bölgesi olarak kaldığını ibldirmiştir.

M. Ruzvelt bu mütaleaya daha sonra kendisine Süveyş kanalının muharebe bölgesi dahilinde olup olmadığı sorulduğu zaman da tekrar eylemiş, «hayır» cevabını vermiştir.

Reisicumhur ortsaid hakkında kat'î bir şey söyliyemiyeceğini bildirmekle beraber İsmailiyenin muharebe bölgesi dahilinde olmadığını söylemiştir. Nevyork deniz mahfilleri, Birleşik Amerikada el konulan 69 İtalyan, Alman ve Danimarka vapurunun Kızıldeniz yolu ile Mısıra sevkiyat için kullanılacağını zannetmektedirler.

Fransız gemileri de musadere ediliyor

Vaşington 11 (a.a.) — Hükûmet erkânı, halen kullanılmakta olan yabancı vapurların musaderesi hakkında, Ruzvelt tarafından teklif edilen, kanun projesinin parlamento tarafından kabulünü müteakıb Amerikan sularında bulunan Fransız vapurlarının musadere edileceğini tahmin ediyorlar. Amerikan limanlarında 83 bin tonilâtoluk Normandie de dahil olduğu halde 14 Fransız vapuru vardır. Parlamentonun kabil olduğu kadar sür'atle kanun projesini kabul edeceği zannedilmektedir.

Tevkif edilen İtalyan gemicileri

Newark - Birleşik Amerika - 11 (a.a.) — Yüksek federal jüri, New - Jersey limanlarında musadere edilen 8 İtalyan şilepinin 97 subayını ve bütün diğer mürettebatını sabotaj suçile itham altına almıştır.

Yeni bir yardım yolu

Nevyork 11 (a.a.) — Nevyork Times gazetesine Vaşingtondan gelen bir tel - grafa göre, Reisicumhur Ruzvelt, Kanadanın Atlantik sahilinde en şarkta bulunan eyaletini teşkil eden yeni İskoçyada Halifax'a Amerikan ticaret gemileri vasıtasile harb malzemesi naklini mümkün kılacak bir projeyi tetkik etmektedir. Bitaraflık kanununun tadilini icab ettirecek olan bu proje, İngiltereye, Nevyorktan itibaren 1,100 kilometrelik bir yol kazandıracaktır.

Alman - Amerikan harbi ihtimali artıyor

Vaşington 11 (a.a.) — Gazeteler Amerika hükûmetinin Groenland hakkında aldığı kararı büyük başlıklar altında neşretmektedirler. Gazeteciler bu hususta muhtelif mütalealar yürütmektedirler: Bazıları Amerikanın Groenland'a asker gönderdiği takdirde harb sahası hududuna pek ziyade yaklaşmış olacağını ve en küçük bir hâdisenin bile Almanya ile Amerika arasında harbi tacil edeceğini yazmaktadır.

Moskovadan sert sesler çoğalıyor

(Baş tarafı 1 inci sahifede)

ahhüdlerine daima sadık kalmıştır. Bu muahede Balkan hâdiselerinin en nazik bir inkişaf safhasında akdedilmiş olup Simoviç hükûmetinin sulhçu niyetlerini göstermektedir. Sovyet hükûmeti bu niyetleri bü - yük bir sempati ile karşılamıştır. Çünkü Sovyet hükûmeti sulh lehinde faal ve sebatkâr bir mücadeleye girişmiş bulunmaktadır. Sovyetler Birliği bir milleti harb felâketin - den kurtarmağa matuf her hare - kete, bilâtefrik muzaheret etmek - tedir.»

Krasnaja Svesda gazetesi, siyasî muahedenin ikinci maddesi mucibince, taraflardan biri üçüncü bir devletin tecavüzüne maruz kaldığı takdirde de iki âkid taraf arasında dostane münasebetlerin devam edeceğini kaydetmektedir.

Mezkûr gazete yazısını şöyle bitirmektedir:

«Yeni şartlar içinde, bu muahede daha büyük bir ehemmiyet iktisab etmektedir. Zira Sovyetler Birliği beynelmilel taahhüdlerine her zaman sadakat göstermiştir.»

Yeni Lübnan kabinesi

Vichy 11 (a.a.) — Yeni Lübnan kabinesi şu suretle teşekkül etmiştir:

Başvekil ve Dahiliye Nazırı: Alaf. rek Racoche, Nafıa ve Posta Nazırı: Amed Gauk, Maliye ve İaşe Nazırı: Yoseph Naggiar, Maarif Nazırı: Necib Gulos.

YÜCEL YAYINEVİ
Bu hafta şunları neşretti:
ARKADAŞ
Haftalık çocuk mecmuası
Sayı: 14
Müvezzilerden isteyiniz

YENİ ESERLER

Yarımay

Bu aile ve gençlik mecmuasının 130 uncu sayısı nefis bir kapak içinde çok dolgun bir mündericatla çıkmıştır. Bu sayıdaki yazılardan bazıları:

Bir sinema röportajı: Holivudda aşk san'ati, gazetelerimizin yazı işleri müdürleri arasındaki röportajın ikinci yazısı: Cumhuriyet Sekreteri Feridun Osman, nefis bir hikâye: Sabah güneşi (Ragıb Şevki), Ankara İsmetpaşa Kız Enstitüsünden bir röportaj, Trablusu nasıl kaybettik?, Hüseyin Cahidin eski ve güzel bir yazısı: Sırtımdaki yük, Fecri âti şairleri albumü (Halid Fahri Ozansoy), Pearl Buck'tan, nefis bir hikâye: Kavga (İbrahim Hoyi), kadın romancılarımızdan Muazzez Tahsin Berkand (Enver Naci), iki güzel roman: Meçhul sevgili (Muazzez Tahsin), Sarışın melek (Ragıb Şevki), en güzel aşk mektubu (İlk mektublar), Çankırı Halkevi, Tarihte tefe'ül ve tesadüfler, Özlü sözler, Kalem denemeleri, Tarihi fıkralar, kitablar içinde ve sair ve saire... 24 büyük sahife 15 kuruştur.

Harb ve Biz

Muharrir Nusret Köymenin bu isimle yazdığı broşür Hava Kurumumuz menfaatine 10 kuruşa satılmaktadır. Eserde dünya ahvali karşısında Türkiyenin sağlam vaziyeti izah olunmaktadır. Tavsiye ederiz.

Her yerde arayınız:

O

Beyaz Bir Kuştu

ORHAN SEYFİ ORHON'un ESKİ VE YENİ ŞİİRLERİ

çıktı

Fi: 30 kuruş

ÜROLOG OPERATÖR Prof.
Bahaeddin Lûtfi Varnalı
Böbrek, Mesane, İdrar ve Tenasül yolları hastalıkları mütehassısı
Beyoğlu İş Bankası karşısı Emirnevruz sokak 10 Pananiya Aprt. No. 2. Telefon: 42203.

Konferans

Kadıköy Halkevinden:

12/4/941 cumartesi saat 21 de Bay Refik Gorbon tarafından Evimiz salonunda (millî birlik) mevzulu bir konferans verilecektir. Herkes gelebilir.

Haydar Rifatın eserlerinden

İşler Tıkırında Gidiyor	35 Kr.
Kadın Kalbi	30 »
Kadın Aşkı	60 »
Aşk Peşinde	100 »
Karagömlekliler İhtilâli	100 »
Etrüsk Vazosu	20 »
İlk Aşk	50 »
İliçin Ölümü	50 »
Efendi İle Uşak	40 »
Vikontun Ölümü	30 »
İklimler	100 »
Ölüler Evi	125 »
Felsefe	35 »
Küçük Hikâyler	100 »
Mev'ud Toprak	125 »
Stalin	150 »
Lenin Mezhebi	75 »
Tarih Felsefsi	125 »
Farmasonluk	100 »
Anarşizm	60 »

Bilecik asliye mahkemesinden:

Davacı Gölpazarının Orta mahallesinden demirci Sadık Örs tarafından, karısı Salih kızı Radiye aleyhinde açılmış olan boşanma davasının yapılan muhakemesi sonunda:

Sübutu müddeaya mebni tarafların medeni kanunun 131, 138 inci maddelerine tevfikan boşanmalarına 7/11/940 tarihinde karar verilmiş ve müddeaaleyhanın ikametgâhı belli olmadığı için gazete ile ilânen tebligat yapılmış olduğundan müddeaaleyhanın işbu ilânın tarihi ilânından itibaren müddeti zarfında kanun yollarına müracaat etmesi lâzım geldiği, aksi takdirde verilmiş olan işbu boşanma kararının kat'ileşeceği teblig makamına kaim olmak üzere ilân olunur.

BİNNAZ

Manzum trajedi

Yazan:

Yusuf Ziya Ortaç

Hece vezninin ve bugünkü güzel, temiz türkçenin ilk terajedisi. Lâle devrinde geçen heyecanlı bir aşk ve ihtiras sahnesi, bütün güzelliğile bu eserde canlandırılmıştır.

Fiatı 30 kuruş

Göz Hekimi
NURİ FEHMİ AYBERK
Haydarpaşa Nümune hastanesi göz mütehassısı
İstanbul Belediyesi karşısında
Saat 3 ten sonra. Tel: 23212

CANLI MANKENLERLE EKSPOZİSYON

İlkbahar ve yaz mevsimleri için hazırladığım komple modelleri 14/4/941 pazartesi ve 15/4/941 salı günleri saat 10 da salonumuzda teşhir edeceğimizden ziyaret fırsatını kaçırmayınız.

AVRUPADAN DİPLOMALI TERZİ ve KÜRKÇÜ **SAADET**

İstiklâl caddesi 292 No. Karlman mağazası yanında. Tel: 41492

Devlet Demiryolları işletme U. M. den:

Muhammen bedeli 45,000 (kırk beş bin) lira olan muhtelif alât ve edevat 28 mayıs 941 çarşamba günü saat 15,30 da kapalı zarf usulile Ankarada İdare binasında satın alınacaktır.

Bu işe girmek istiyenlerin 3375 (üç bin üç yüz yetmiş beş) liralık muvakkat teminatla kanunun tayin ettiği vesikaları ve tekliflerini ayni gün saat 14,30 a kadar Komsyon Reisliğine vermeleri lâzımdır.

Şartnameler 225 kuruşa Ankara ve Haydarpaşa veznelerinde satılmaktadır. (2876)

Şirketi Hayriyeden:

Önümüzdeki pazartesiden itibaren eldeki tarifemize ilâve olarak pazarları 4 çıkış ve 3 iniş, sair günlerde köprüden Boğazın her iki sahiline ve Boğazın her iki sahilinden Köprüye akşamları birer son sefer tertib edilmiş ve hareket saatlerini gösteren cetvel iskelelerle vapuralara asılmıştır.

Maarif Vekilliğinden:

Bu yıl dışardan devlet orta okul ve lise bitirme imtihanlarına girmek istiyenlerin imtihan talimatnamesinin 48 ve 67 inci maddelerinde yazılı vesikalarını tam olarak 15 nisan 1941 tarihine kadar Vekilliğimize göndermeleri lâzımdır.

Evrakını noksan gönderenlerin ve tesbit edilen tarihte göndermemiş bulunanların müracaatleri kabul edilmiyecektir. «2058» (2881)

SİZİN DE TAKDİR ETTİĞİNİZ ÜZERE

Asrımız modasının zarafet ve inceliğine inzimam eden üstad terzilerin mahareti, kadına da gençliğe matuf şayani hayret bir beden tenasübü arzeder.

Fakat yüz ve onun hututu gevezedirler. Eğer bu noktaya lâzım gelen ihtimam gösterilmezse, seneler bu hatları başkalarına pek çabuk fark ettirirler. Bu, sizin bir sırrınızdır ki, ufak bir dikkatsizlik veya ihmal neticesi rakibelerinizin dikkat nazarından uzak kalamaz. İşte senelerin (bilhassa nazik ve hassas cildlere musallat olan o tahribkâr senelerin) cildinize çizmekte olduğu on binlerce (bidayette gayri mahsus) ince çizgilere ihmalkâr kalmayınız.

Zamanla cildinizi solduracak olan ve zisi pek çok defa vakitsiz harab eden bu arızaları akşam ve sabah Krem Pertevle yapacağınız ufak bir masajla ref ediniz. Krem Pertevin bu mucizesine yüz binlerce hemcinsiniz gibi siz de hayret ve memnuniyetle şahid olacaksınız Göreceksiniz ki simanız, ebedî gençliğinizi herkese mağrurane söyliyecektir.

KREM PERTEV'in terkibindeki faal anasır en derin çizgileri bile izalede gecikmiyecektir. Bugünden itibaren siz de bir tüp KREM PERTEV'i tuvalet masanızda bulundurunuz. O, ayni zamanda sert rüzgârların ve kuvvetli güneşin en iyi muhafızıdır.

Urfa Nafıa Müdürlüğünden:

1 — Urfada inşa edilecek Gümrük Muhafaza Birlikleri atölye binası kapalı zarf usulile eksiltmeye konulmuştur.

2 — Eksiltme 14/4/941 «pazartesi» günü saat 11 de Nafıa Müdürlüğü odasında teşekkül edecek Komisyonca yapılacaktır.

3 — İstiyenler hususî şartname ile proje ve evrakı keşfiyeyi Nafıa Müdürlüğünde görebilirler.

4 — Bu işin keşif bedeli «24583» lira «67» kuruş olup ihaleye çıkarılan miktar «17358» liradır.

5 — Muvakkat teminat «1183» lira «50» kuruştur.

6 — Taliblerin ihaleden en az üç gün evvel bilfiil 15 bin liralık bir işi başarmış olduklarına dair evrakı müsbitelerile birlikte Vilâyete müracaat ederek alacakları ehliyet vesikasını 2490 sayılı kanuna uygun olarak hazırlıyacakları teklif mektublarını ve bunlarla birlikte teminat mektub veya makbuzlarını, Ticaret Odası vesikalarını ihale günü saat 10 a kadar Komisyon Riyasetine makbuz mukabilinde vereceklerdir.

7 — Postada olan gecikmeler kabul olunmaz. (2270)

BELSAMİTOL

İdrar yolları iltihabı, yeni ve eski BELSOĞUKLUĞU, idrar zorluğu, mesane ve prostat iltihabı, sistit ve koli sistitlere, böbrek rahatsızlıklarına karşı en mükemmel bir ilâc **BELSAMİTOL**'dur. **BELSAMİTOL** kullananlar yukarıda sayılı hastalıklardan çabuk kurtulurlar. Bütün eczanelerde bulunur.

Umumî satış deposu: Sami Aksu, Yeni Valde han No. 20

Orman Koruma Genel Komutanlığı Satınalma Komisyonundan:

1 — Orman Koruma Genel Komutanlığı için kullanılmamış bir aded sepetli motosiklet pazarlık suretile satın alınacaktır. Pazarlık günü 14 nisan 941 pazartesi günü saat 15 te Yenişehirde Orman Koruma Genel Komutanlığı binasındaki Satınalma Komisyonunda eksiltmesi yapılacaktır.

2 — Teminatı bilâhare alınmak üzere motosiklet satan müesseselerin muayyen gün ve saatte Komisyona müracaatleri. «1968» (2743)

MAKİNİST – TORNACI ARANIYOR

Pres ve saire makineleri ayar etmesini ve ince torna işlerini bilen bir işçi aranıyor. Yaşı 36 dan yukarı olmamalıdır. Müracaat yeri: Halic Feneri Abdülezan caddesi 294 numaralı imalâthane.

Zonguldak abidesi

Zonguldak Valiliğinden:

100,000 lira bedelli Zonguldak abidesine aid müddet eski şartlar dahilinde ikinci defa olarak 5 haziran 1941 akşamına kadar uzatılmıştır. Alâkadarlara ilân olunur. (2803)

MISIR OTELİ
TARABYA

RİDA DİŞ SUYU İSTİMALİ AĞIZDAKİ SUNİ DANTİYELERİ, KÖPRÜ VE KURONLARI ANTİSEPTİK OLARAK MUHAFAZA EDER

Çankırı Belediye Reisliğinden:

Belediyemizin münhal olan elli lira ücretli zabıtai belediye komiserliği için talib olanların 21/4/941 tarihine musadif pazartesi günü akşamına kadar evrakı müsbitelerile birlikte Çankırı Belediyesine müracaatleri, veya evrakı müsbitelerini göndermeleri ilân olunur. (2842)

İstanbul Belediyesi ilânları

Karaağaç müessesatında mevcud otomatik telefon santralına yaptırılacak ilâve 2490 numaralı kanunun 43 üncü maddesinin son fıkrasına göre pazarlığa konulmuştur. Tahmin bedeli 600 lira ve ilk teminatı 45 liradır. Şartname Zabıt ve Muamelât Müdürlüğü kaleminde görülebilir. İhale 21/4/941 pazartesi günü saat 14 te Daimî Encümende yapılacaktır. Taliblerin ilk teminat makbuz veya mektublarile ihale günü muayyen saatte Daimî Encümende bulunmaları. (2894)

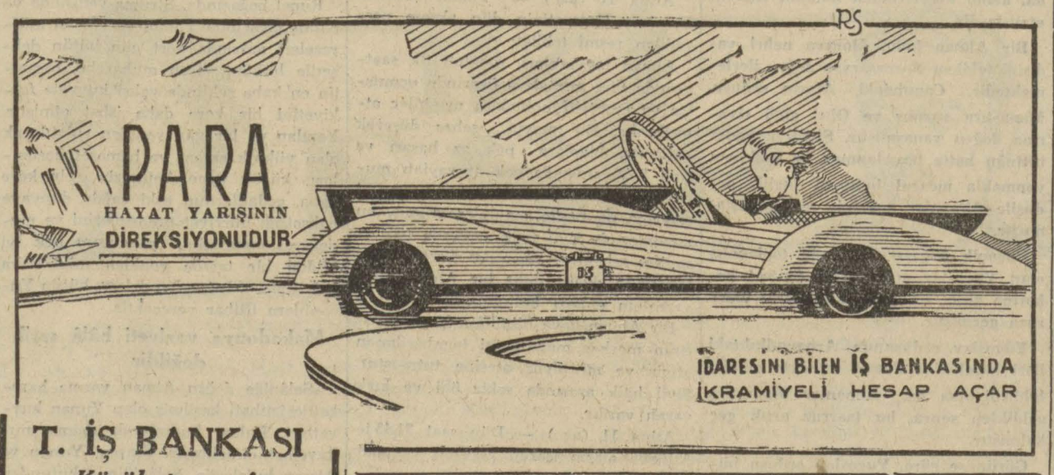

T. İŞ BANKASI

Küçük tasarruf hesabları 1941 ikramiye plânı

KEŞİDELER: 4 şubat, 2 mayıs 1 ağustos, 3 ikinciteşrin tarihlerinde yapılır.

1941 İkramiyeleri

1	aded	2000 L.lık	=	2000.—Lira
3	»	1000 »	=	3000.— »
2	»	750 »	=	1500.— »
4	»	500 »	=	2000.— »
8	»	250 »	=	2000.— »
35	»	100 »	=	3500.— »
80	»	50 »	=	4000.— »
300	»	20 »	=	6000.— »

İzona
SAÇ SABUNU
Saçlarınızı muhafaza için harikûlade tesirini ilk kullanışta göreceksiniz.
30 Kuruştur

ZEVK - ZARAFET - GÜZELLİK
İşte; Taksimde, Aydede caddesinde 6 No. Baylan apartımanının 11 numarasında
Rina Moda Salonu
nun takdim ettiği zengin şapka koleksiyonunun vasıflarıdır.
LÛTFEN BİR ZİYARET EDİNİZ.

ZET
İKTISADÎ HAVAGAZİ OCAKLARINI TERCİH EDİNİZ.
GALATA SEN PİYER HAN

Kadın Berberi kalfası bir bayana
İhtiyac vardır. Aksarayda Millet caddesinde 8 No. da kadın berberi İbrahime müracaat.

Doktor
ÇİPRUT
Cildiye ve Zühreviye mütehassısı Beyoğlu Yerli Mallar Pazarı karşısında Posta sokağı köşesinde Meymenet apartımanı. Tel: 43353

Tire asliye hukuk hâkimliğinden:

Tirenin Soğanpazarında 12/14 sayılı dükkânda kahveci Mustafa Ali oğlu Halil Bayar tarafından Tire asliye hukuk mahkemesine müracaatle Tirenin Paşa mahallesinde Abalışeyh sokağında 1 numaralı evde oturan kardeşi Ali oğlu 1312 doğumlu Mehmedin tarihten yirmi sene evvel Tire kazasından ayrılarak bir daha evine avdet etmediği mumaileyhin Nazilli kazasının İslâm mahallesinden Mehmed kızı Fatma ile evlendiği görülmüş ise de Ali oğlu Mehmedin Nazillide olmadığı ve kendisinden çoktanberi haber alınamadığından gaibliğine hüküm ve karar verilmesini taleb ve dava eylemesi üzerine yapılan duruşma sonunda:

Ali oğlu 1312 doğumlu Mehmedin hayat ve mematından malûmatta olanların bir sene içinde Tire asliye hukuk mahkemesine müracaatlerine karar verildiğinden mahkeme kararı dairesinde kanunu medeninin 32 nci maddesi mucibince ilân olunur.

BİÇKİ DERSLERİ

Evinde hocasız biçki ve dikiş öğrenmek isteyenler için Şükrü Canal tarafından yazılan bu eserlerin birinci cildi 2, ikinci ve üçüncü cildleri ikişer buçuk liradır. 3 cildi birden beş liradır. Taşra için satış veri Beşiktaş Akaretler Dibek sokak 1/2 numarada Şükrü Canaldır.

Bu adrese bedeli gönderildiğinde derhal posta ile gönderilir.

İstanbul satış yeri: Ankara caddesi İnkılâb Kitabevidir.

OPERATÖR
RIZA ÜNVER
Doğum ve Kadın hastalıkları mütehassısı
Cağaloğlu, Nuruosmaniye caddesi No. 22, Mavi yapı
Telefon : 22683

Dr. Hafız Cemal
LOKMAN HEKİM
DAHİLİYE MÜTEHASSISI
Divanyolu 104
Muayene saatleri: 2,5 - 6. Tel: 22398

Saatçi aranıyor

Çalışmak üzere bir saatçi aranmaktadır. Galata Bankalar caddesi 59 numaraya müracaat.

Sahib ve Başmuharriri: YUNUS NADİ
Umumî neşriyatı idare eden Yazı işleri müdürü: HİKMET MÜNİF ÜLGEN

Cumhuriyet Matbaası

Harb Akademisi Satınalma Komisyonundan:

Memcuuna tahmin edilen bedel 162 lira 75 kuruş olan 47 kalem köhne eşya ile ayrıca mecmuuna 167 lira 60 kuruş tahmin edilen 59 kalem köhne eşyanın açık arttırma ile satışı 15/4/941 salı günü saat 10,30 da Akademi Satınalma Komisyonunda yapılacaktır.

Eşyalar hergün Akademi debboyunda görülebilir. Arttırma müzayedelerine iştirak edeceklerin müzayededen evvel Beşiktaş Malmüdürlüğüne 47 kalem eşya için 12 lira 25 kuruş, 59 kalem eşya için 12 lira 57 kuruşluk yatırılmış teminat makbuzlarile mezkûr günde Komisyonumuza müracaatleri. (2840)

Hukuk Fakültesi Dekanlığından:

Fakültemizde 25 lira aslî maaşlı kütübhane memurluğu münhaldir. Yabancı dil bilen tercih edilecektir. İsteklilerin 19 nisana kadar Dekanlığa müracaatleri lâzımdır. (2796)

Fen Memuru Yetiştirilmek Üzere Memur Tayini Hakkında İlân

Maliye Vekâletinden:

— I —

6/9/940 tarih ve 2/4605 numaralı Resmî Gazetede münteşir, 17/8/940 tarih ve 14177 numaralı kararnameye bağlı toprak tevzi talimatnamesinin tatbiki için teşkil edilen ve edilecek olan Komisyonlarda istihdam edilmek üzere yetiştirilmek için Tapu ve Kadastro U. Müdürlüğü Fen Tatbikat mektebinde stajları temin edilmek üzere memur alınacaktır.

Bu memuriyete talib olanlardan aranan şartlar ve vesaik aşağıda gösterilmiştir.

— II —

ARANAN ŞARTLAR

1 — Yaşı 40 tan fazla olmamak;

2 — En az lise 10 uncu sınıfa veyahud bu dereceye muadil diğer bir mektebde tahsil görmüş olmak;

3 — Halen resmî bir dairede müstahdem ise, infikâk için muvafakat almış olmak ve sicili itibarile kendisinden istifade edileceği anlaşılmak.

— III —

MÜRACAAT ŞEKLİ

Yukarıdaki şartları haiz bulunan taliblerin, aşağıda yazılı vesikalar bir istida ile en geç 20 mayıs 941 tarihine kadar Maliye Vekâletine «Müdüriyeti Emlâk» göndereceklerdir.

1 — Nüfus hüviyet varakası «aslı veyahud noterce veya resmî bir memurca kamca musaddak sureti.»

2 — 6 kıt'a fotoğraf «altı buçuk dokuz eb'adında»

3 — Mekteb tasdikname veya şehadetnamesi «aslı veya musaddak suretl

4 — Memuriyette bulunmuş ise, tasdikli sicil karnesi veyahud bulunduğu memuriyetler için ayrı ayrı vesikalar;

5 — Sıhhî durumunun köylerde ve her iklimde vazife ifasına elverişli olduğuna dair bir hükûmet veya Belediye doktorluğu raporu;

6 — C. Müddeiumumiliğinde mahkûmiyeti olmadığına dair vesika ve tidə zirine Müddeiumumilikçe tasdikli meşruhat verilmesi kâfidir.»;

7 — Hüsnühal kâğıdı;

8 — Askerlik vesikası «nüfus hüviyet varakasında varsa ayrıca istenmez

9 — Talib olan şahıs resmî bir dairede müstahdem ise, ayrılmasına mahzur olmadığına dair vesika «talebe müteallik istida ve merbutu vesikaların o daire vasıtasile gönderilmesi halinde ayrıca muvafakatname mahal yoktur.»

10 — Aşağıda yazılı şekilde taahhüdname; «bu taahhüdnamedeki müselsil kefilin resmî dairelerden veyahud ticarî, malî veya sınaî müesseselerde müstahdem olması şarttır.»

NOT : Bu kefaletname noterce resen tanzim olunacaktır.»

— IV —

TAAHHÜDNAME

Maliye Vekâletince toprak tevzi talimatnamesinin tatbiki için ihdas edilecek Komisyonlarda istihdam edilmek üzere, fen memuru olarak yetiştirilmek için bir vazifeye tayin edilerek talim ve staj maksadile Tapu ve Kadastro Fen mektebinde talim ve tahsilim neticesinde bu mektebden mezun olamaz veyahud mektebden mezun olduktan sonra beş sene müddetle memleket ifa etmez veyahud istihdam edildiğim vazifeden istifa eder veya bu hizmetimden memnun olmıyarak vazifeme nihayet verirse hem cezaen ve hem de tazmin mahiyetinde olmak üzere, yedi yüz elli lira ödemeyi ve bunun için hakkımda dava ikamesine ve ilâm istihsaline lüzum olursa bundan bu taahhüdnamenin icraya vaz'ı veyahud hazineden alacağım maaştan bu alacağımdan defaten takas ve mahsubu ve gene bu taahhüdnamenin mütevellid her hangi bir ihtilâf için dava ikamesine lüzum hasıl olursa bu davanın Ankara mahkemelerince rüyetini kabul ve taahhüd ediyorum.

Adres :

Nüfus hüviyet varakasındaki hüviyeti:

nin cezaî şart olarak taahhüd ettiği yedi yüz elli lirayı ayni şartlarla müteselsil kefil olarak kefalet ederim.

Kefilin meslek ve adresi :

Nüfus hüviyet varakasındaki hüviyeti.

— V —

Kabul edilecek taliblere, mektebde her ay devam edecek stajları mukabilinde aylık 50 - 60 lira ücret ve mektebden mezuniyetini müteakip yakat derecelerine ve teadül kanunu esaslarına göre 100 - 150 lira ücret verilecektir. «1638»

DİZEL MOTÖRLERİ

SULZER marka 250, 350, 450, 600 beygirlik Dizel motörleri Simotörlerile Akople teferrüatile işler vaziyette ve muhtelif takatta alternatör Dizel motörleri satılıktır. İzahat için Galata Kürkçükapı 167/169 numaralı Akbaş ve Kardeşleri, Telgraf: Üçler, Tel: 42273.

Sümer Bank Ereğli Bez Fabrikası Atölyesinde çalışmak üzere iki tornacı

İhtiyaç vardır. İstekliler halen çalıştıkları yerden ücretlerini, dereceleri bildirir vesika ile hüsnühal varakalarını on beş gün zarfında Konya Vilâyetinde bulunan Fabrika Direktörlüğüne göndermelidir. Dereceleri imtihanla tayin olunacaktır.

Çam tomruğu satış ilânı

Daday Devlet Orman İşletmesi Revir Âmirliğinden:

1 — Daday Devlet Orman İşletmesi Karkalmaz bölgesi Eğriceova Avlacık deposunda mevcud 1084 aded muadili 546.863 metre küp çam tomruğu açık arttırmaya çıkarılmıştır. M3 muhammen bedeli «1250» Daday Âmirliğinde yapılacaktır.

2 — İhale 21/4/941 tarihine musadif pazartesi günü saat 14 te Daday Âmirliğinde yapılacaktır.

3 — Satışa aid şartnameler Ankarada Orman Umum Müdürlüğü, Kastamonu Orman Çevirge Müdürlüklerinde, Daday Revir Âmirliğinde görülebilir.

4 — Taliblerin ihale günü 512 lira 68 kuruş muvakkat teminatlarile Daday Revir Âmirliğine müracaatleri.

Türkiye Cumhuriyeti ZİRAAT BANKASI

Kuruluş tarihi : 1888. — Sermayesi : 100.000.000 Türk lirası,
Şube ve Ajans adedi : 265.
ZİRAÎ ve TİCARÎ HER NEVİ BANKA MUAMELELERİ
Para biriktirenlere 28,800 lira ikramiye veriyor

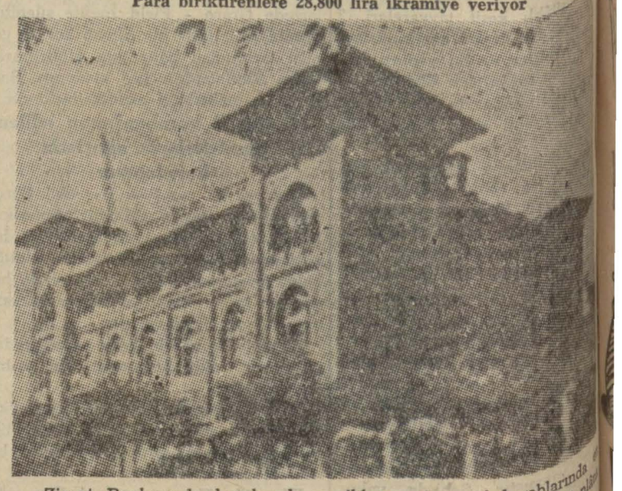

Ziraat Bankasında kumbaralı ve ihbarsız tasarruf hesablarında en az 50 lirası bulunanlara senede 4 defa çekilecek kur'a ile aşağıdaki plâna göre ikramiye dağıtılacaktır :

4	aded	1.000	liralık	4.000	lria	5.000	»
4	»	500	»	2.000	»	4.800	»
4	»	250	»	1.000	»	3.200	»
40	»	100	»	4.000	»		

100	aded	50	liralık
120	»	40	»
160	»	20	»

DİKKAT : Hesablarındaki paralar bir sene içinde 50 liradan aşağı düşmiyenlere ikramiye çıktığı takdirde % 20 fazlasile verilecektir.

Kur'alar senede : 4 defa 11 Mart, 11 Haziran, 11 Eylûl, 11 Birincikânun tarihlerinde çekilecektir.